बरेङ गाउँपालिका
आन्तरिक राजस्व सुधार कार्ययोजना

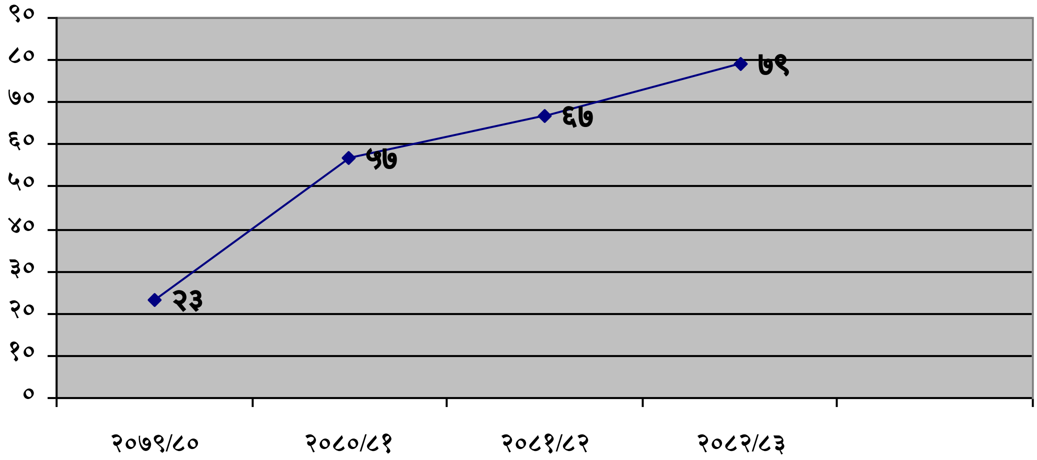

बरेङ गाउँपालिका, हु

बरेङ गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

हुग्दिशिर, बागलुङ

ईमेलः barengrm@gmail.com

वेबसाईटः https://barengmun.gov.np/

सल्लाहकार समिति

श्री कृष्ण प्रसाद शर्मा, गाउँपालिका अध्यक्ष

श्री दिलिप कुमार पुन, गाउँपालिका उपाध्यक्ष

श्री जित बहादुर राना, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

श्री सूर्य प्रसाद शर्मा, शिक्षा अधिकृत

श्री संगिता शर्मा, लेखापाल

परामर्शदाता

ह्युमन डेभलपमेण्ट एण्ड रिसर्च सेन्टर नेपाल प्रा. लि., खुमलटार, ललितपुर ।

आर्थिक सहयोग

गण्डकी प्रदेश प्रशिक्षण प्रतिष्ठान

प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम (PLGSP)

नदीपुर, पोखरा

बोेङ गाउँपालिका, ह्दिशिर, बागलुङ

बिषयसूची

बिषयसूची **३**
तालिका सूची **५**
अनुसूचीहरु **७**
परिच्छेद – १ .... **८**
परिचय **८**
१.१ पृष्ठभूमि ८
१.२ राजस्व सुधार कार्ययोजनाको उद्देश्य ९
१.३ राजस्व सुधार कार्ययोजनाको औचित्य ९
१.४ कार्ययोजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया १०
१.५ अध्ययनको सिमा १०
परिच्छेद - २ .... **१२**
बरेङ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय **१२**
२.१ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय १२
२.१.१ गाउँपालिकाको भौगिलिक अवस्था १२
२.१.२ गाउँपालिकाको जनसंख्या र सामाजिक तथा सांस्कृतिक बिबिधता १३
२.१.३ गाउँपालिकाको मुख्य आर्थिक क्रियाकलापहरु १३
परिच्छेद - ३ .... **१४**
स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाब्यता **१४**
३.१ राजस्व अधिकार सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था १४
३.१.१ तहगत सरकारका राजस्व अधिकार १४
३.१.२ राजस्व संकलनको एकल कर प्रशासन ब्यवस्था १५
३.१.३ संकलित राजस्वको बाँडफाँट १५
३.१.४ अनुदान १६
३.१.५ वैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण १७
३.२ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था १८
३.३ आन्तरिक राजश्व संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण २०
३.३.१ स्थानीय कर राजस्व २०
३.३.२ गैर कर राजश्व ३१
परिच्छेद - ४ .... **४०**
आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था **४०**
४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति ४०
४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता ४०
४.३ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन ४०
४.४ राजश्व परिचालनमा रहेका वर्तमान अवस्था तथा सवालहरू ४१
परिच्छेद - ५ .... **४४**

बरेङ गाउँपालिका, ढोरपाटन, बागलुङ

राजश्व सुधार कार्ययोजना ४४
५.१ गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना ४४
परिच्छेद - ६ ..... ५२
आगामी तीन बर्षको आय प्रक्षेपण ५२
६.१ राजस्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा आय तथा राजस्व प्रक्षेपण ५२
६.१.१ आय अनुमान तथा प्रक्षेपणका आधारहरु ५२
६.१.२ आगामी तिन आर्थिक बर्षको आयको प्रक्षेपण ५५
परिच्छेद - ७ ..... ६६
अपेक्षित नतिजा ६६
परिच्छेद - ८ ..... ६७
अनुगमन तथा मूल्यांकन ६७
परिच्छेद - ९ ..... ६८
स्थानीय राजस्वका थप सम्भावनाहरु ६८

बोङ गाउँपालिका, हुप्दिशे, बाल्ङ

तालिका सूची

तालिका १: गाउँपालिकाको भौगोलिक स्थिति १२
तालिका २: जनसंख्या र सामाजिक तथा सांस्कृतिक बिबिधता १३
तालिका ३: मूख्य आर्थिक क्रियाकलापहरु १३
तालिका ४: तहगत सरकारका राजस्व अधिकार १४
तालिका ५: मूल्य अभिबृद्धि कर र अन्तः शुल्कको बाँडफाँट १६
तालिका ६: प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टीको बाँडफाँट (प्रतिशतमा) १६
तालिका ७: राजस्व आयको सम्भाब्यता, दरको निर्धारण र संकलनको अवस्था १८
तालिका ८: सम्पत्ति कर आयको बार्षिक प्रगति प्रबृति २१
तालिका ९: सम्पत्ति कर आयको सम्भावनाको गणना २१
तालिका १०: भूमि कर (मालपोत) आय संकलन प्रबृत्ति २२
तालिका ११: भूमि कर (मालपोत) आयको सम्भावनाको गणना २३
तालिका १२: घरजग्गा बहाल आय संकलन प्रबृत्ति २३
तालिका १३: घरजग्गा बहाल आयको सम्भावनाको गणना २४
तालिका १४: व्यवसाय कर आय संकलन प्रबृत्ति २७
तालिका १५: व्यवसाय कर आयको सम्भावनाको गणना २८
तालिका १६: जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर संकलन प्रगति प्रबृत्ति २९
तालिका १७: जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर आयको सम्भावनाको गणना ३०
तालिका १८: बिज्ञापन कर आयको सम्भावनाको गणना ३१
तालिका १९: घर नक्सा पास दस्तुर आयको सम्भावनाको गणना ३१
तालिका २०: सिफारिस दस्तुर आयको प्रगति प्रबृत्ति ३२
तालिका २१: सिफारिस दस्तुर आयको सम्भावनाको गणना ३३
तालिका २२: प्राकृतिक स्रोत साधान उपयोग तथा बिक्री आयको सम्भावना गणना ३६
तालिका २३: नाता प्रमाणित आयको सम्भावना गणना ३६
तालिका २४: व्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुर आयको सम्भावना गणना ३७
तालिका २५: सम्पत्ति मूल्यांकन दस्तुर आयको सम्भावना गणना ३७
तालिका २६: दण्ड जरिवाना आयको सम्भावनाको गणना ३८
तालिका २७: आन्तरिक राजस्व व्यवस्थापन सम्बन्धि लागू गर्नु पर्ने स्थानीय ऐन तथा नियमहरु ४०
तालिका २८: आन्तरिक राजस्व परिचालनका बर्तमान सवालहरु ४१
तालिका ३०: राजस्व आय अनुमान र प्रक्षेपणका आधारहरु ५२
तालिका ३१: आगामी ३ आर्थिक बर्षको राजस्व प्रक्षेपण ५६
तालिका ३२: आगामी तीन आर्थिक बर्षको अपेक्षित आयको स्थिति ६६

अनुसूचीहरु

अनुसूची - १	बरेङ गाउँपालिकाको बार्षिक आयको तुलनात्मक बिवरण
अनुसूची - २	सम्पत्ति कर प्रक्षेपण
अनुसूची - ३	भूमिकर (मालपोत) आय प्रक्षेपण
अनुसूची - ४	घरबहाल कर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - ५	व्यवसाय कर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - ६	जडिबुटी कवाडी र जिवजन्तु कर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - ७	प्राकृतिक स्रोत साधान उपयोग शुल्क आय प्रक्षेपण
अनुसूची - ८	विज्ञापन कर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - ९	नक्सापास दस्तुर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - १०	सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - ११	व्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - १२	नाता प्रमाणित दस्तुर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - १३	सम्पत्ति मूल्यांकन दस्तुर आय प्रक्षेपण
अनुसूची - १४	दण्ड जरिवाना आय प्रक्षेपण

बरेङ गाउँपालिका, हुग्दिशिर, बागलुङ

परिच्छेद – १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा संघीय संरचना लागु भएको छ । संघीय संविधान २०७२ ले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी ३ तहको सरकारहरु र अलग अलग तथा साझा अधिकार तथा जिम्मेवारीहरु व्यवस्था गरेको छ । यी सरकारहरुलाई आ-आफ्नो अधिकार क्षेत्रका कार्यहरु सञ्चालन गर्न आवश्यक स्रोत साधानहरुको व्यवस्था पनि तोकिएको छ । नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय सरकारहरुलाई उपलब्ध गराउने अनुदानको अलवा आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्र आन्तरिक आय संकलन र उपयोग गर्ने अधिकार समेत प्रदान गरेको छ । यही अधिकार क्षेत्रमा रही प्रदेश र स्थानीय सरकारहरुले आन्तरिक आय संकलन गर्न सक्ने छन् । स्थानीय सरकारहरुले संघ र प्रदेशबाट प्राप्त गर्ने अनुदानहरुवाट मात्र स्थानीय तहको सञ्चालन तथा विकासका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्न आर्थिक सिमितता रहने र संघ तथा प्रदेशले मात्र आर्थिक स्रोतहरु माथि नियन्त्रण गर्न संघीय मान्यता अनुसार नमिल्ने भएको हुँदा तोकिएका स्थानीय स्रोतहरुवाट स्थानीय सरकारहरुले आय संकलन तथा परिचालन गर्न पाउने अधिकारको व्यवस्था भएको हो । यस अधिकार अन्तरगत स्थानीय सरकारहरुले प्रचलित ऐनमा तोकिएका स्रोतहरुबाट आय संकलन र व्यवस्थापन गर्दै आएका छन् ।

तर सबै स्थानीय तहहरुले आन्तरिक आयका स्रोतहरुबाट आय संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्य योजनाबद्ध तरिकावाट नगरिएको हुँदा आन्तरिक आयमा बढोत्तरी आउन सकेको छैन । यस कारण नेपालका सबै स्थानीय तहहरुमा राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा र कार्यान्वयनको लागि निर्देश गरेको छ । स्थानीय तहहरुमा राजस्वको उचित व्यवस्थापनको लागि राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्ने कार्यमा गुणस्तर कायम गर्न, प्रभावकारीता ल्याउन र सबै गाउँ/नगरपालिकाहरुमा एकरुपता कायम गर्नको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयद्वारा "गाउँपालिका र नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा सम्बन्धि दिग्दर्शन २०७६" जारी गरिएको छ । यसले स्थानीय तहको राजस्वको परिचालनमा सुधार ल्याउन राजस्व प्रक्षेपणलाई यथार्थपरक र बैज्ञानिक बनाई आय अनुमान तथा खर्च बजेट तर्जुमा गर्न टेवा पुर्याउने अपेक्षा राखेको छ ।

तर सबै गाउँ/नगरपालिकाहरुले हालसम्म ऐनमा तोकिएका स्थानीय कर तथा गैरकर राजस्वहरुको समुचित व्यवस्थाको लागि स्थानीय राजस्वको सम्भावना सम्बन्धमा अनुसन्धान गरी राजस्व सुधार योजना तयारी तथा कार्यान्वयन गरेको छैन । बरेङ गाउँपालिकाले पनि स्थानीय राजस्व बढाउनको लागि स्थानीय राजस्वको सम्भावना अध्ययन तथा सोको सुधारको लागि कार्ययोजना तयार गरेको छैन । यस कारणले यो यस गाउँपालिकामा स्थानीय राजस्वलाई सुव्यवस्थापन गर्नको लागि राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

१.२ राजस्व सुधार कार्ययोजनाको उद्देश्य

राजस्व सुधार कार्ययोजनाको खास उद्देश्य गाउँपालिकाको आन्तरिक आयको विद्यमान अवस्था र उपलब्ध सम्भावनाहरुको बिश्लेषण गरी सम्भावित स्रोतहरुको आधारमा आगामी ३ बर्षको आन्तरिक राजस्वको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरी सोको सफल प्राप्तिको लागि राजस्व सुधारका रणनीतिक क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गरी राजस्व संकलन र व्यवस्थापनमा प्रगति ल्याउनु हो । यसको बिशिष्ट उद्देश्यहरु देहाय अनुसार रहेका छन् :

क) गाउँपालिकामा विद्यमान राजस्वको नीतिगत व्यवस्था, कार्यान्वयनको अवस्था र आय संकलनको वर्तमान अवस्थाको अध्ययन गर्ने ।

ख) गाउँपालिकामा रहेको स्थानीय राजस्वका स्रोतहरुको पहिचान र व्यवस्थापन गर्ने ।

ग) स्थानीय राजस्व सम्भावना र आगामी तीन बर्षको राजस्व प्रक्षेपण गरी गाउँपालिकालाई उक्त लक्ष्य प्राप्तिको लागि प्रेरित गर्ने ।

घ) गाउँपालिकाको स्थानीय राजस्व व्यवस्थापनको क्रममा देखा परेका समस्या र चुनौतिहरुको सम्बोधन गर्न योजनाबद्ध पहल गर्ने ।

१.३ राजस्व सुधार कार्ययोजनाको औचित्य

बरेङ गाउँपालिकामा स्थानीय आयको सम्भावना अध्ययन गरी आन्तरिक आयको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरी योजनाबद्ध पहलहरु गरिएको छैन । यसकारण राजस्व बृद्धि र दिगो व्यवस्थापनमा कार्य नभएको हुँदा आगामी वर्षहरुमा कति रकम आन्तरिक राजस्व संकलन हुन सक्छ र खर्चको सिमा तथा प्रशासनिक र

विकासका कार्यहरुमा आन्तरिक आयको योगदान कति हुने भन्ने स्पष्टता छैन । यसकारण आन्तरिक आयलाई योजनाबद्ध व्यवस्थापनको लागि आन्तरिक राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरी लागू गर्नु पर्ने अपरिहार्यता रहेको छ । नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले दिएको अधिकार क्षेत्रभित्र रही स्थानीय तहले नियमन गर्न सक्ने राजस्वका स्थानीय स्रोतहरुको पहिचान, राजस्वको लक्ष्य निर्धारण र सोको प्राप्तिको लागि आवश्यक रणनीतिक कदमहरु कार्यान्वयन गर्न आधार दस्तावेजको रुपमा यस कार्ययोजना तयार गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ । यस कार्ययोजनाले प्रक्षेपण गरेको बार्षिक राजस्व अंक र रणनीतिका कार्यहरुले गाउँपालिकालाई राजस्व लक्ष्य प्राप्तिको लागि प्ररित गर्ने र आंशिक रुपमा भए पनि प्रशासनिक र विकास कार्यहरुको बजेटमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

१.४ कार्ययोजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जमा कार्य अनुसन्धानमूलक विधिबाट सम्पादन गरिएको छ । यस कार्ययोजना तयार गर्दा नेपाल सरकारले जारी गरेको **“गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा सम्बन्धी दिग्दर्शन २०७६”** मा उल्लेख गरिएका विधिहरुलाई मार्गदर्शकको रुपमा लिईएको छ । राजस्वको स्रोतहरुको सर्वेक्षण तथा वडाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र स्थानीय विज्ञहरुको राय संकलनको लागि वडा स्तरीय कार्यशाला आयोजना गरिएको थियो । वडावाट प्राप्त भएका तथ्यांक, सूचना र रायहरुको आधारमा गाउँपालिका स्तरमा छलफल गरी सो सम्बन्धमा थप सूचना तथा रायहरु संकलन गरिएको थियो । राजस्व परामर्श समितिको नेतृत्वमा गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार गरिएको थियो ।

१.५ अध्ययनको सिमा

यो राजस्व सुधार कार्ययोजना गाउँपालिकाको आय ब्यय विवरणहरु, आर्थिक ऐन २०७९, गाउँपालिका वस्तुस्थिति विवरण, वडा कार्यालयबाट संकलन गरिएको सूचनाहरु र गाउँपालिका तथा वडाका जनप्रतिनिधिहरु, कर्मचारीहरु तथा स्थानीय विज्ञहरुवाट संकलन गरिएको सूचना र रायहरुको आधारमा तयार गरिएको छ । यस कार्ययोजना तयार गर्दा अध्ययनका सिमाहरु देहाय अनुसारका रहेका थिएः

बोढङ गाउँपालिका, ... बागलुङ

क) राजस्वको दर र दायरा गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ मा तोकिए अनुसार लिईएको छ। यद्यपि यी दर र दायराहरुको पूनरावलोकन गर्नु पर्ने पनि रहेका छन्।

ख) स्थानीय आयका स्रोतहरुको राजस्व अनुमान तथा प्रक्षेपण गर्दा विगतका ३ वर्षमा देखिएको आयको प्रबृत्ति र गाउँपालिकाका तथ्यांकहरुले देखाएको सम्भाव्य स्रोतको परिमाणको आधारमा गरिएको छ।

ग) संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने अनुदान र राजस्व बाँडफाँटका आयहरु अनुमान गर्दा चालु आर्थिक वर्षमा अनुमान गरिएको अंक नै यथावत राखिएको छ किन भने यसको परिवर्तन हुन सक्ने अंकको अनुमानको कुनै आधार छैन।

परिच्छेद - २

बरेङ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

बरेङ गाउँपालिका गण्डकी प्रदेशको बागलुङ जिल्लाको दक्षिण पूर्वी भेगमा अवस्थित छ । यो गाउँपालिका नेपालको संविधान २०७२ को व्यवस्था अनुसार वि सं २०७३ फाल्गुण २७ को राजपत्रमा सुचित भई स्थापना भएको हो । यस गाउँपालिकामा साविकका गाविसहरु हुग्दिशिर, धुल्लुवाँसकोट, बाटाकाचौर, सल्यान र सुखौरा समावेश गरी गठन गरिएको हो । साविकका गाविसहरुलाई नै वडाको रुपमा स्थापना गरिएको छ । बरेङ बजारको नामवाट यस गाउँपालिकाको नाम बरेङ राखिएको हो । यस गाउँपालिकामा जिल्लाकै प्रशिद्ध साग्दी सत्यवतीको मन्दिर रहेको छ । देवी बहिरी भएको हुँदा आफुलाई चाहिएको कुरा (आशिर्वाद) चर्को स्वरमा मागेमा पुरा हुने जनविश्वास रहेको रहेको छ । यस मन्दिरमा हरेक पूर्णिमामा मेला लाग्ने गर्दछ । यस गाउँपालिका खेती र पशुपालनको लागि उपयोगी भूभागले ढाकेको छ । यहाँ फलफुल र जडिवुटी उत्पादनको लागि समेत सम्भावना रहेको पाईन्छ । यसको संक्षिप्त बिवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.१.१ गाउँपालिकाको भौगिलिक अवस्था

यस गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्था देहाय अनुसार उल्लेख गरिएको छः

तालिका १: गाउँपालिकाको भौगोलिक स्थिति

विषय	विवरण
अक्षांश	२८°०६'४६" देखि २८°१०'४४" उत्तरी अक्षांश
देशान्तर	८३°२३' ३१" देखि ८३° ३३' ३४"
उच्चाई/एलिभेसन	समुन्द्री सतहबाट ५२० मिटर देखी ७,९३७ मिटर (अन्नपूर्ण दोस्रो हिमाल) सम्म
क्षेत्रफल	७५.२८ वर्ग कि.मि.
कृषि भूमि र बस्ती भएको जमिन	६४.६ बर्ग कि मि
सिमाना	पूर्व : जैमनी नगरपालिका पश्चिम : गुल्मी जिल्ला उत्तर : गलकोट नगरपालिका दक्षिण : गुल्मी जिल्ला

वडा संख्या	५

२.१.२ गाउँपालिकाको जनसंख्या र सामाजिक तथा सांस्कृतिक बिबिधता

तालिका २: जनसंख्या र सामाजिक तथा सांस्कृतिक बिबिधता

विषय	**विवरण**
घरधुरी संख्या	२,७९६ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)
परिवार संख्या	२,९८१
जनसंख्या	११,१६२ महिला – ५,०७० (४५%) र पुरुष – ६,०९२ (५५%)
औषत परिवार आकार	४.४७ जना
जनघनत्व	१९३ प्रति वर्ग कि.मि.
मुख्य धर्म	हिन्दू, बौद्ध, ईस्लाम
मुख्य भाषा	नेपाली
मुख्य समुदाय	मगर, क्षेत्री, ब्रह्माण, कामी, सार्की, दमाई र अन्य
कूल साक्षरता	७२.५१ प्रतिशत

२.१.३ गाउँपालिकाको मुख्य आर्थिक क्रियाकलापहरु

तालिका ३: मूख्य आर्थिक क्रियाकलापहरु

विषय	**विवरण**
कृषि तथा पशुपालन (परम्परागत)	अन्नबाली, पशुपालन, फलफुल खेती आदि।
लघु तथा साना उद्योगहरु	कृषि तथा पशु उपजहरुमा आधारित लघु तथा साना उद्योगहरुको सम्भावना रहेको भएता पनि अति न्यून रुपमा यस्ता उद्योगहरु सञ्चालनमा रहेको।
थोक तथा खुद्रा पसलहरु	गाउँपालिकाको मूख्य बजार केन्द्रहरुमा थोक तथा खुद्रा पसलहरु सञ्चालनमा रहेको।
साना खाना तथा चिया होटेलहरु	गाउँपालिकाको मूख्य बजार केन्द्रहरुमा साना खाना चिया होटेलहरु सञ्चालनमा रहेको।

परिच्छेद - ३

स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाब्यता

३.१ राजस्व अधिकार सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था

३.१.१ तहगत सरकारका राजस्व अधिकार

नेपालको संविधान २०७२ को राज्यको संरचना र राज्य शक्तिको बाँडफाँट (भाग ५, धारा ५९ - ६०), स्थानीय आर्थिक प्रणाली (भाग १९, धारा २२८ - २३०) को आधारमा उल्लेख गरिएको संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको अधिकार सूची (अनुसूची ५ देखि ९) मा तीनै सरकारका एकल तथा साझा रुपमा राजस्व संकलन र व्यवस्थापन गर्नु पर्ने ब्यवस्था रहेको छ जसलाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका ४: तहगत सरकारका राजस्व अधिकार

संघीय सरकार	प्रदेश सरकार	स्थानीय सरकार	साझा
▪ भन्सार ▪ अन्तः शुल्क ▪ मूल्य अभिबृद्धि कर ▪ संस्थागत आय कर ▪ ब्यक्तिगत आय कर ▪ पारिश्रमिक कर ▪ राहदानी शुल्क ▪ भिसा शुल्क ▪ पर्यटन दस्तुर ▪ सेवा शुल्क दस्तुर ▪ दण्ड जरिवाना	▪ घरजग्गा रजिस्ट्रेसन शुल्क ▪ सवारी साधान कर ▪ मनोरञ्जन कर ▪ बिज्ञापन कर ▪ पर्यटन शुल्क ▪ कृषि आयमा कर ▪ सेवा शुल्क दस्तुर ▪ दण्ड जरिवाना	▪ सम्पत्ति कर ▪ भूमिकर (मालपोत) ▪ घर बहाल कर ▪ घरजग्गा रजिस्ट्रेसन शुल्क ▪ सवारी साधान कर ▪ मनोरञ्जन कर ▪ बिज्ञापन कर ▪ पर्यटन शुल्क ▪ व्यवसाय कर ▪ सेवा शुल्क दस्तुर ▪ दण्ड जरिवाना	▪ सेवा शुल्क ▪ दस्तुर (Registration fee) ▪ दण्ड जरिवाना ▪ प्राकृतिक स्रोतवाट प्राप्त रोयल्टी ▪ पर्यटन शुल्क

माथि उल्लेखित साझा अधिकार सूचीमा रहेका राजस्व अधिकारहरुको प्रयोग सम्बन्धमा देहाय अनुसारको कानुनी ब्यवस्था रहेको छः

- घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्कको निर्धारण प्रदेश सरकारले गर्ने र संकलन सम्बन्धित गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले गर्ने ।
- बिज्ञापन करको दर निर्धारण र संकलन सम्बन्धित स्थानीय तहले नै गर्न सक्नेछ ।

- पदयात्रा र पर्यटन शुल्कको दर निर्धारण र संकलन प्रदेशले गर्ने, उद्यान, पार्क, चिडियाखाना, ऐतिहाँसिक तथा पुरातात्विक सम्पदा तथा संग्रहालय जस्ता सम्पदा उपयोगको प्रबेश शुल्क सम्बन्धित स्थानीय तहले निर्धारण र संकलन गर्न सक्नेछ ।
- ढुंगा, गिट्टी, स्लेट, बालुवा, चुनढुंगा, खरिढुङ्गा, अभ्रख र दहत्तर बहत्तरमा प्राकृतिक स्रोतको करको दर र प्रक्रिया प्रदेशले निर्धारण गर्ने र सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले संकलन गर्नेछ ।

३.१.२ राजस्व संकलनको एकल कर प्रशासन ब्यवस्था

राजस्व संकलन र व्यवस्थापनलाई मितब्ययी र प्रभावकारी तुल्याउन सरकारले अन्तर सरकारी बित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ५ मा एकल कर प्रशासन सम्बन्धी ब्यवस्था गरेको छ । नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय तह मध्ये कुनै दुई तहले उठाउने कर र गैरकर देहाय बमोजिम एकल कर प्रशासन लागु गर्ने ब्यवस्था गरेको छः

- प्रदेशले सवारी कर उठाउदा स्थानीय तहले सवारी करमा लगाएको कर समेत उठाउने ।
- स्थानीय तहले घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क उठाउदा प्रदेशले लगाएको घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क समेत उठाउने ।
- स्थानीय तहले बिज्ञापन कर उठाउदा प्रदेशले लगाएको बिज्ञापन कर समेत उठाउने ।
- स्थानीय तहले मनोरञ्जन कर उठाउदा प्रदेशले लगाएको मनोरञ्जन कर समेत उठाउने ।
- यसरी उठेको करको प्रशासनिक खर्च बापत बढीमा २ प्रतिशत रकम त्यस्तो कर उठाउने तहले आफ्नो सञ्चितकोषमा जम्मा गरी बाँकी रकम जुन तहको कर उठाएको हो सोही तहको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने ब्यवस्था छ ।

३.१.३ संकलित राजस्वको बाँडफाँट

अन्तर सरकारी बित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ मा राजस्वको बाँडफाँटको ब्यवस्था गरेको छ । जसमा मूल्य अभिबृद्धि कर तथा अन्तः शुल्कको बाँडफाँट सम्बन्धमा दफा ६ मा ब्यवस्था गरेको छ । दफा ६ को उपदफा (१) मा नेपाल सरकार प्रदेश र स्थानीय तह बिच मूल्य अभिबृद्धि कर र आन्तरिक उत्पादनवाट उठेको अन्तः शुल्क रकम बाँडफाँट गर्न नेपाल सरकारले एक संघीय बिभाज्य कोष खडा गरी

त्यस्तो रकम उक्त कोषमा जम्मा गर्ने ब्यवस्था गरेको छ । उपदफा (२) मा उक्त कोषमा जम्मा भएको रकम मध्ये सत्तरी प्रतिशत नेपाल सरकारलाई, पन्ध्र प्रतिशत प्रदेशलाई र पन्ध्र प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँट गरिनेछ ।

तालिका ५: मूल्य अभिबृद्धि कर र अन्तः शुल्कको बाँडफाँट

करका स्रोतहरु	**संघ**	**प्रदेश**	**स्थानीय तह**
मूल्य अभिबृद्धि कर	७०	१५	१५
अन्तः शुल्क	७०	१५	१५

अन्तर सरकारी बित्त व्यवस्थापन ऐनको उपदफा (३) मा उपदफा २ बमोजिम जम्मा भएको रकम बाँडफाँटमा परेको रकमहरु मध्ये संघीय सरकारले प्राप्त गर्ने रकम संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गरिने, प्रदेश सरकारले प्राप्त गर्ने रकम प्रदेश बिभाज्य कोष र स्थानीय तहहरुले प्राप्त गर्ने रकम स्थानीय बिभाज्य कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने ब्यवस्था गरेको छ ।

यसै ऐनको दफा ७ मा प्राकृतिक स्रोतवाट प्राप्त हुने रोयल्टीको बाँडफाँट सम्बन्धमा ब्यवस्था गरेको छ । यसको उपदफा (२) बमोजिम संकलन भएको रोयल्टीको रकम देहाय अनुसार बाँडफाँट हुने ब्यवस्था छः

तालिका ६: प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टीको बाँडफाँट (प्रतिशतमा)

रोयल्टीको शिर्षकहरु	**नेपाल सरकार**	**सम्बन्धित प्रदेश**	**सम्बन्धित स्थानीय तह**
पर्वतारोहण	५०	२५	२५
बिद्युत	५०	२५	२५
बन	५०	२५	२५
खानी तथा खनिज	५०	२५	२५
पानी तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत	५०	२५	२५

३.१.४ अनुदान

अन्तर सरकारी बित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को परिच्छेद ४ मा अनुदानको ब्यवस्था गरिएको छ । यसमा नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय तहलाई र प्रदेशले प्रदेश भित्रका स्थानीय तहहरुलाई प्रचलित कानुन बमोजिम राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा बित्त आयोगको सिफारिसमा अनुदान उपलब्ध गराउँन सक्ने ब्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय सरकारलाई प्राप्त हुने अनुदानहरु देहाय अनुसार रहेका छन्:

क) **वित्तीय समानीकरण अनुदानः** खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिशमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने।

ख) **सशर्त अनुदानः** कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न आयोगले तोकेको आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने

ग) **समपूरक अनुदानः** पूर्वाधार बिकास सम्बन्धि कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने।

घ) **विशेष अनुदानः** कुनै खास उद्देश्य र योजनाको लागि संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने।

३.१.५ वैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण

अन्तर सरकारी बित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को परिच्छेद ५ मा बैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण लिन सक्ने ब्यवस्था गरेको छ।

क) नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन वा बैदेशिक अनुदान वा सहयोगमा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्ने।

ख) नेपाल सरकारको सहमति लिएर मात्र वित्त आयोगले सिफारिस गरेको सिमाभित्र आन्तरिक ऋण लिन सक्ने।

ग) नेपाल सरकारसंग मनासिब कार्यका लागि ऋण लिन सक्ने।

उपरोक्त व्यवस्थाहरूले स्थानीय तहलाई प्राप्त हुन सक्ने आयका स्रोतहरूलाई व्याख्या गरेको छ। स्थानीय तहले कानून बमोजिम वाहेक आफ्नो अधिकार क्षेत्रमा कुनै कर लगाउन, उठाउन र ऋण लिन नपाउने व्यवस्था हुनुका साथै निम्न अनुसारका थप ब्यवस्थाहरू रहेको छ।

क) कर लगाउँदा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रतिकुल असर नहुने गरी लगाउनु पर्ने (संवैधानिक ब्यवस्था)

ख) कर नलाग्नेः कूटनीतिक नियोग, कूटनीतिज्ञ, वैदेशिक ऋण वा सहायताबाट संचालित परियोजनावाट हुने पैठारी, सामुहिक वा संयुक्त आवासको बिक्री नभएको स्टक, सामुहिक आवासको सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र।

ग) सेवा शुल्क असुली कार्य आफै वा व्यवस्थापन करार वा सार्वजनिक निजी साझेदारीवाट गर्न सक्ने।

३.२ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

नेपालको संविधान २०७२, अन्तर सरकारी बित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा भएको ब्यवस्थाहरुको आधारमा माथि उल्लेख गरिएका राजस्व संकलन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय तहलाई उपलब्ध अधिकारमा आधारित रही यस गाउँपालिकाको राजस्व शिर्षकहरुको सम्भाब्यता, दरको निर्धारण र संकलनको अवस्था बिश्लेषण गरी देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका ७: राजस्व आयको सम्भाब्यता, दरको निर्धारण र संकलनको अवस्था

क्र सं	आयको प्रकार	सम्भावना (छ/छैन)	दर निर्धारण (भएको/नभएको)	आय संकलन (भएको/नभएको)
क	कर तर्फ			
	भूमिकर (मालपोत)	छ	भएको	भएको
	सम्पत्ति कर	छ	भएको	भएको
	सवारी कर (टांगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, ईरिक्सा)	छैन	नभएको	नभएको
	घरजग्गा बहाल कर	छ	भएको	भएको
	व्यवसाय कर	छ	भएको	भएको
	जडीबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर	छ	भएको	भएको
	बिज्ञापन कर	छ	नभएको	नभएको
	मनोरञ्जन कर	छ	नभएको	नभएको
ख	अन्य राजस्व			
	स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवं माटोजन्य बस्तुको बिक्री	छ	नभएको	नभएको
	काठ, दाउरा, जडीबुटी, दहत्तर, बहत्तर बिक्री	छ	भएको	नभएको
	बन पैदावर (सामुदायिक बनको) बिक्री बापतको आय	छ	नभएको	नभएको
	नक्सा पास दस्तुर	छ	भएको	भएको
	ब्यक्तिगत घट्ना दर्ता	छ	भएको	भएको

बोदेबरसाईन गाउँपालिका, हुलिया, बालुङ

	बिलम्ब शुल्क			
	बहाल बिटौरी शुल्क	छ	भएको	नभएको
	पार्किङ शुल्क	छैन	नभएको	नभएको
	अस्पताल सञ्चालन	छैन	नभएको	नभएको
	फोहरमैलो व्यवस्थापन शुल्क	छैन	नभएको	नभएको
	स्थानीय खानेपानी महसुल	छैन	नभएको	नभएको
	स्थानीय बिद्युत महसुल	छैन	नभएको	नभएको
	केवल कार ट्रेकिङ कायाकिङ बञ्जिजम्प जिपफ्लायर प्याराग्लाईडिङ आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा तथा व्यवसायमा सेवा शुल्क	छैन	नभएको	नभएको
	निर्माण सञ्चालन र व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार तथा सेवामा सेवा शुल्क	छैन	नभएको	नभएको
	खानेपानी तथा धारा	छैन	नभएको	नभएको
	बिजुली	छैन	नभएको	नभएको
	अतिथि गृह	छैन	नभएको	नभएको
	धर्मशाला	छैन	नभएको	नभएको
	पुस्तकालय	छैन	नभएको	नभएको
	सभागृह	छैन	नभएको	नभएको
	ढल निकास	छैन	नभएको	नभएको
	सडक बत्ती	छैन	नभएको	नभएको
	सौचालय	छैन	नभएको	नभएको
	पार्क	छैन	नभएको	नभएको
	पौडी पोखरी	छैन	नभएको	नभएको
	ब्यायमशाला	छैन	नभएको	नभएको
	पर्यटकीय स्थल	छैन	नभएको	नभएको

	हाटबजार	छैन	नभएको	नभएको
	पशु बधशाला	छैन	नभएको	नभएको
	शवदाहन गृह	छैन	नभएको	नभएको
	धोबीघाट	छैन	नभएको	नभएको
	बसपार्क	छैन	नभएको	नभएको
	पुल	छैन	नभएको	नभएको
	मूल्यांकन सेवा शुल्क	छ	भएको	भएको
	दर्ता अनुमति तथा नविकरण दस्तुर (एफ एम रेडियो सञ्चालन, बिद्यालय स्थापना र स्थानीय स्तरका ब्यापारिक फर्म आदि)	छ	भएको	नभएको
	दर्ता अनुमति तथा नविकरण दस्तुर (घ वर्गको निर्माण ईजाजत)	छ	नभएको	भएको
	ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग शुल्क	छ	नभएको	नभएको
	वडा मार्फत गरिने सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुर	छ	भएको	भएको
	दण्ड जरिवाना	छैन	नभएको	नभएको

३.३ आन्तरिक राजश्व संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

३.३.१ स्थानीय कर राजस्व

क) सम्पत्ति कर

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को अनुसूची १ बमोजिम गाउँपालिका भित्र बनेका पक्की कच्ची र झुपडी घरहरुको सम्पत्ति कर लगाउने र संकलन गर्ने व्यवस्था गरेको छ। यस गाउँपालिकाको सम्पत्ति कर असुलीमा गत तथा चालु आर्थिक बर्षहरुमा भएको प्रगति देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छः

तालिका ८: सम्पत्ति कर आयको बार्षिक प्रगति प्रबृति

आर्थिक बर्ष	आय रकम रु	बृद्धि दर प्रतिशत
आ ब २०७६/७७	२,८७,६२०।००	
आ ब २०७७/७८	४,०७,९५०।००	४१.८४
आ ब २०७८/७९	३,३९,०४४।००	-१६.८९
जम्मा	१०,३४,६१४।००	
औषत आय	३,४४,८७१।३३	

स्रोतः गाउँपालिकाको बार्षिक आय ब्यय बिबरणहरु

बिश्लेषणः यस गाउँपालिकाको सम्पत्ति कर संकलनको समिक्षा गर्दा आर्थिक बर्ष २०७६/७७ मा सम्पत्ति कर रु २,८७,६२०।०० आय संकलन भएको थियो । तर आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा रु ४,०७,९५०।०० आय संकलन भएको थियो र गतको भन्दा ४१ प्रतिशतले आय बढ्यो । आर्थिक बर्ष २०७८/७९ मा रु ३,३९,०४४।०० मात्र संकलन भएको देखिन्छ । जुन अंक गत आर्थिक बर्षको भन्दा १६.८९ प्रतिशत आय कम भएको देखिन्छ । गत तीन वर्षको आयवाट औषत आय हिसाव गर्दा वार्षिक औषत आय रकम रु ३,४४,८७१।३३ भएको देखिन्छ ।

स्थानीय आर्थिक ऐन २०७९ मा तोकिएको दर र दायरालाई यथावत राखी चालु आर्थिक वर्षको लागि आय अनुमान गरिएको छ । गाउँपालिका पार्श्वचित्र २०७३ अनुसार सम्पत्ति करको लागि सम्भाब्य घरधुरी जम्मा ३३११ लाई आधार लिई चालु आर्थिक बर्षको अन्त्य सम्ममा संकलन हुने करको सम्भावना देहाय अनुसार सम्भावनाको गणना गरिएको छ ।

तालिका ९: सम्पत्ति कर आयको सम्भावनाको गणना

क्र सं	घरको किसिम	अनुमानित करदाता संख्या	बार्षिक दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	सिमेन्ट जडित पक्की घर	१००	५००।००	५०,०००।००
२	ढुंगा वा टिनको छानो भएको कच्ची घर	३,२०१	२००।००	६,४०,२००।००
३	खरको छानो भएको घर	१०	५०।००	५००।००
	जम्मा	३,३११		६,९०,७००।००

ख) भूमिकर (मालपोत)

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा ४ र अनुसूची २ मा व्यवस्था गरिए अनुसार जग्गाको किसिम र करको दर लागू भएको छ। यस गाउँपालिकामा भूमिकरको लागि करयोग्य कुल कृषि तथा आवासीय भूमि ३४५६ हेक्टर रहेको छ। यसलाई रोपनीमा परिणत गर्दा ६७,९१०.४० रोपनी हुन्छ। यही क्षेत्रफलमा रहेका खेतीयोग्य र बसोबास योग्य जग्गाहरुको मालपोत संकलन हुने गरेको छ। बिगतका आर्थिक बर्षहरुमा भूमिकर आय संकलनमा भएको प्रगति प्रबृत्ति देहायको तालिकामा गरिएको छ।

तालिका १०: भूमि कर (मालपोत) आय संकलन प्रबृत्ति

आर्थिक बर्ष	आय रकम रु	बृद्धि दर प्रतिशत
आ ब २०७६/७७	२,७३,६००।००	
आ ब २०७७/७८	४,२२,२८०।००	५४.३४
आ ब २०७८/७९	४,३३,६४०।००	२.६९
जम्मा	११,२९,५२०।००	
औषत आय	३,७६,५०६।६७	

स्रोतः गाउँपालिकाको बार्षिक आय ब्यय बिबरणहरु

बिश्लेषणः भूमिकरको बार्षिक आयको बृद्धि दर हेर्दा आ ब २०७६/७७ मा भूमिकर रु २,७३,६००।०० र आ ब २०७७/७८ मा रु ४,२२,२८०।०० असुली भएको छ। गत आर्थिक बर्षको तुलनामा ५४.३४ प्रतिशत बढेको छ। आर्थिक बर्ष २०७८/७९ मा रु ४,३३,६४०।०० आय संकलन भएको हुँदा २.६९ प्रतिशतले मात्र गत आर्थिक बर्ष भन्दा बढेको देखिन्छ। भूमिकर गाउँपालिकाको नियमित आय स्रोतको रुपमा रहेता पनि न्यून अंकमा आय संकलन रहेको देखिन्छ। तिन बर्षको औषत आय रु ३,७६,५०६।६७ देखिन्छ। आगामी आर्थिक बर्षमा औषत आयलाई आधार मानी आयको बढोत्तरीको लागि आवश्यक पहलहरु गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिएको छ।

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ ले भूमि करको निर्धारण गर्दा जग्गाको किसिम (अब्बल, दोयम, सिम र चाहार) को आधारमा मालपोत दर निर्धारण गरेको छ। गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ मा तोकिएको करको दरलाई आधार लिई न्यूनतम औषत दर तोकी भूमिकर आयको सम्भावनाको हिसाब गरिएको छ। जसमा ऐनमा तोकिएको जग्गाको किसिम अनुसारको तथ्यांक गाउँपालिकामा उपलब्ध नभएको हुँदा खेत र पाखो जग्गाको कुल क्षेत्रफललाई न्यूनतम् औषत दर निर्धारण गरी देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ११: भूमि कर (मालपोत) आयको सम्भावनाको गणना

क्र सं	जग्गाको किसिम	जग्गाको क्षेत्रफल (रोपनी)	औषत दर/ रोपनी	अनुमानित भूमिकर आय रु
१	खेत (अब्बल, दोयम, सिम, चाहार)	१,७४८.८५	१०।००	१७,४८९।००
२	पाखो (अब्बल, दोयम, सिम, चाहार)	६६,१६१.५५	७।००	४,६३,१३१।००
	जम्मा	६७,९१०.४०		४,८०,६१९।००

ग) घरजग्गा बहाल कर

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा ५ र अनुसूची ३ ब्यक्ति वा संस्थाले जग्गा, भवन, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर वा पोखरी पुरै वा आंशिक रुपमा बहालमा दिएको अवस्थामा जग्गा/घरधनीले बहाल आयमा कर तिर्नु पर्ने ब्यवस्था गरिएको छ । बिगतका आर्थिक बर्षहरुमा घरजग्गा बहाल कर संकलनमा भएको प्रगति प्रबृति देहाय अनुसार रहेको छः

तालिका १२: घरजग्गा बहाल आय संकलन प्रबृत्ति

आर्थिक बर्ष	आय रकम रु	बृद्धि दर प्रतिशत
आ ब २०७६/७७	५१,५९०।००	
आ ब २०७७/७८	१,०८,६०९।००	११०.५२
आ ब २०७८/७९	१,१०,२५०।४०	१.५१
जम्मा	२,७०,४४९।४०	
औषत आय	९०,१४९।८०	

स्रोतः गाउँपालिकाको बार्षिक आय ब्यय बिबरणहरु

बिश्लेषणः यस गाउँपालिकाको घर बहाल कर संकलनमा बिगतका आर्थिक बर्षहरुमा भएको प्रगतिको प्रबृतिलाई बिश्लेषण गर्दा आर्थिक बर्ष २०७६/७७ मा रु ५१,५९०।०० असुली भएको छ । आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा रु १,०८,६०९।०० आय संकलन भएको छ जुन अंक गत आर्थिक बर्षको तुलनामा ११०.५२ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । त्यस्तै २०७८/७९ मा रु १,१०,२५०।४० संकलन भएको छ जुन गतको तुलनामा १.५१ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ । बार्षिक बृद्धि प्रतिशतको प्रबृति घटेको देखिन्छ । बिगत ३ बर्षको आयको बार्षिक औषत अंक रु ९०,१४९।८० रहेको छ जसले गाउँपालिकाको आयमा न्यून योगदान गरेको देखिन्छ ।

यस गाउँपालिकामा घर बहाल करका सम्भावित करदाताहरु संस्थागत र साना व्यवसाय र ब्यापारको लागि मात्र सम्भावना रहेको र ग्रामिण क्षेत्र भएको हुँदा निजी घरायासी प्रयोजनको लागि घर तथा जग्गा भाडामा लाग्ने सम्भावना अति न्यून रहेको हुँदा देहाय अनुसार घरजग्गा बहाल करको सम्भावनाको गणना गरिएको छ । व्यवसाय गर्ने पसल तथा उद्योगहरुको करिब ६० प्रतिशत भाडामा रहेको अनुमान गरिएको छ ।

तालिका १३: घरजग्गा बहाल आयको सम्भावनाको गणना

क्र सं	घर/जग्गा बहालको किसिम	किसिम	कुल संख्या	बहालमा रहेको संख्या (६०%)	औषत मासिक बहाल रकम रु	महिना	अनुमानित बार्षिक बहाल रकम रु	करको दर (प्रतिशत)	आय रकम रु
क	**धरायासी प्रयोजन**								
१	बसोबासको लागि	ब्यक्ति	०	०	१,०००	१२	(	१०	(
ख	**व्यवसाय**								
१	खाद्यान्न तथा किराना पसल	व्यवसाय	१०५	६३	१,५००	१२	१,१३४,०००	१०	११३,४००
२	होटेल/रेष्टुरेण्ट/लज/भान्साघर	व्यवसाय	३८	२३	१,५००	१२	४१०,४००	१०	४१,०४०
३	फेन्सी/कपडा पसल	व्यवसाय	१६	१०	१,५००	१२	१७२,८००	१०	१७,२८०
४	ब्यूटी पार्लर/केयर होम/कस्मेटिक पसल	व्यवसाय	८	५	१,५००	१२	८६,४००	१०	८,६४०
५	कृषि/पशु फर्म/विरुवा	व्यवसाय	३७	०	१,५००	१२	(	१०	(
६	फ्रेस हाउस/मासु पसल	व्यवसाय	२०	१२	१,५००	१२	२१६,०००	१०	२१,६००
७	सिलाई बुनाई/कटिङ/टेलरिङ	व्यवसाय	८	५	१,५००	१२	८६,४००	१०	८,६४०
८	इलेक्ट्रोनिक्स/इलेक्ट्रिकल्स/विजुली पसल/प्लम्बिङ हाउस	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
९	हेयर कटिङ	व्यवसाय	१	१	१,५००	१२	१०,८००	१०	१,०८०

१०	वर्कसप/ग्यारेज/पेट्रोल पम्प	व्यवसाय	२	१	१,५००	१२	२१,६००	१०	२,१६०
११	भाडा पसल/किचन हाउस	व्यवसाय	३	२	१,५००	१२	३२,४००	१०	३,२४०
१२	फर्निचर/काठ/सिसा उद्योग/पसल	व्यवसाय	५	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
१३	हार्डवयर/सप्लायर्स/इन्टरप्राइजेज	व्यवसाय	१	१	१,५००	१२	१०,८००	१०	१,०८०
१४	कुटानी पिसानी मिल	व्यवसाय	३०	१८	१,५००	१२	३२४,०००	१०	३२,४००
१५	कम्प्यूटर/साईवर/फोटो स्टुडियो	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
१६	फलफूल तरकारी पसल	व्यवसाय	११	७	१,५००	१२	११८,८००	१०	११,८८०
१७	स्टेशनरी	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
१८	सुनचाँदी पसल	व्यवसाय	३	२	१,५००	१२	३२,४००	१०	३,२४०
१९	बिबिध	व्यवसाय	५	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
	जम्मा		३०५	१६१	१,८००		२,८९४,४००		२८९,४४०
ग	**संघ संस्थाहरु**						(		(
१	औषधी पसल/क्लिनिक/डेन्टल होम/निजी अस्पतालहरु	संस्था	५	५	१,५००	१२	९०,०००	१०	९,०००
२	बैंक तथा बित्तीय संस्थाहरुहरु	संस्था	३	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
३	लेखापढी/कानून ब्यवसायी	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(
४	इन्स्योरेन्स कम्पनीहरु	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(
५	नीजि विद्यालयहरु	संस्था	१	१	१,५००	१२	१८,०००	१०	१,८००

६	संचार माध्यामहरु	संस्था	१	१	१,५००	१२	१८,०००	१०	१,८००
७	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा रहेको)	संस्था	६	६	१,५००	१२	१०८,०००	१०	१०,८००
८	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा नरहेको)	संस्था	१	०	१,५००	१२	(	१०	(
९	प्रदेश स्तरीय सहकारी संस्था	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(
	जम्मा		१७	१६	१,८००		२८८,०००		२८,८००
	जम्मा		३२२	१७७			३,१८२,४००		३१८,२४०

घर जग्गा बहाल अनुमानका आधारहरु

क) यस गाउँपालिकामा ग्रामिण क्षेत्रको बाहुल्यता रहेकोले निजी वसोबासको लागि घर या कोठा भाडामा बस्ने चलन न्युन रहेकोले यस क्षेत्रमा आय अनुमान नगरिएको ।

ख) यस गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका उद्योग तथा व्यवसायहरुको वडास्तरमा सर्वेक्षण गरी तथ्यांक संकलन गरिएको र सो मध्ये न्युनतम् ६० प्रतिशत व्यवसायहरु घरजग्गा भाडामा लिई सञ्चालनमा रहेको अनुमान गरिएको ।

ग) घर बहाल दर गाउँपालिकाका भाडामा लागेका घरहरुको बजार दरहरुको औषत गरी न्यूनतम् अंक निर्धारण गरिएको छ ।

घ) व्यवसाय कर

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा ६ र अनुसूची ४ अनुसार गाउँपालिका क्षेत्रभित्र ब्यापार व्यवसाय वा सेवामा पूजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा व्यवसाय कर लागू गरेको छ। बिगतका आर्थिक बर्षहरुमा व्यवसाय करको संकलनमा भएको प्रगतिको प्रबृत्ति देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका १४: व्यवसाय कर आय संकलन प्रबृत्ति

आर्थिक बर्ष	**आय रकम रु**	**बृद्धि दर (प्रतिशत)**
आ ब २०७६/७७	१,५१,९५९।००	
आ ब २०७७/७८	२,०७,६३०।००	३६.६४
आ ब २०७८/७९	३,०२,१५७।००	४५.५३
जम्मा	६,६१,७४६।००	
औषत बार्षिक आय	३,३०,८७३।००	

स्रोतः गाउँपालिकाको बार्षिक आय ब्यय बिबरणहरु

बिश्लेषणः यस गाउँपालिकाको व्यवसाय कर आय संकलनमा बिगतका आर्थिक बर्षहरुमा भएको प्रगतिको प्रबृति बिश्लेषण गर्दा आर्थिक बर्ष २०७६/७७ मा रु १,५१,९५९।०० आय संकलन भएको थियो। आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा रु २,०७,६३०।०० आय संकलन भएको देखिन्छ जुन अंक गतको तुलनामा ३६.६४ प्रतिशतले बृद्धि भएको थियो। आर्थिक बर्ष २०७८/७९ मा रु ३,०२,१५७।०० आय संकलन भई गतको तुलनमा ४५.५३ प्रतिशत बृद्धि भएको देखिन्छ। तिन वर्षको औषत वार्षिक आय रु ३,३०,८७३।०० प्राप्त भएको छ।

व्यवसाय करको सम्भावनाको गणना गर्दा गाउँपालिका वडास्तरबाट संकलन गरिएको तथ्याङ्कको आधारमा आर्थिक ऐनमा तोकिएको दर अनुसार सम्भावनाको गणना गरिएको छ। यसरी सम्भावित आयलाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १५: व्यवसाय कर आयको सम्भावनाको गणना

क्र सं	घर/जग्गा बहालको किसिम	संख्या	औषत करको दर (रु)	आय रकम रु
क	**व्यवसाय**			
१	खाद्यान्न तथा किराना पसल	१०५	१,५००	१,५७,५००
२	होटेल/रेष्टुरेण्ट/लज/भान्साघर	३८	५००	१९,०००
३	फेन्सी/कपडा पसल	१६	१,५००	२४,०००
४	ब्यूटी पार्लर/केयर होम/कस्मेटिक पसल	८	१,५००	१२,०००
५	कृषि/पशु फर्म/विरुवा	३७	१,५००	५५,५००
६	फ्रेस हाउस/मासु पसल	२०	१,५००	३०,०००
७	सिलाई बुनाई/कटिङ/टेलरिङ	८	१,५००	१२,०००
८	इलेक्ट्रोनिक्स/इलेक्ट्रिकल्स/विजुली पसल/प्लम्बिङ हाउस	४	१,५००	६,०००
९	हेयर कटिङ	१	१,५००	१,५००
१०	वर्कसप/ग्यारेज/पेट्रोल पम्प	२	१,५००	३,०००
११	भाडा पसल/किचन हाउस	३	१,५००	४,५००
१२	फर्निचर/काठ/सिसा उद्योग/पसल	५	१,५००	७,५००
१३	हार्डवयर/सप्लायर्स/इन्टरप्राइजेज	१	१,५००	१,५००
१४	कुटानी पिसानी मिल	३०	५००	१५,०००
१५	कम्प्यूटर/साईवर/फोटो स्टुडियो	४	१,५००	६,०००
१६	फलफूल तरकारी पसल	११	५००	५,५००
१७	स्टेशनरी	४	१,०००	४,०००
१८	सुनचाँदी पसल	३	१,५००	४,५००
१९	बिबिध	५	१,५००	७,५००
ख	**सवारी साधन सञ्चालन (व्यवसाय)**			
१	छ चक्के बस, ट्रक, लरी	१	३,०००	३,०००
२	जिप, भेन, पिकअप, कार, ट्याक्सी	३७	१,५००	५५,५००
३	जेसिवी टायर भएको	०	८,०००	०
४	डोजर स्काभेटर (चेन भएको)	१	१५,०००	१५,०००
५	माईक्रो, मिनी बस, मिनी ट्रक, ट्रयाक्टर	१६	२,५००	४०,०००
६	मोटरसाईकल स्कुटर	०	५००	०

ग	**संघ संस्थाहरु**			०
१	औषधी पसल/क्लिनिक/डेन्टल होम/निजी अस्पताल	५	१,०००	५,०००
२	बैंक तथा बित्तीय संस्था	३	१०,०००	३०,०००
३	लेखापढी/कानून ब्यवसायी	०	२,०००	०
४	इन्स्योरेन्स कम्पनी/ विमा अभिकर्ता	१	१,५००	१,५००
५	नीजि विद्यालय	१	३,०००	३,०००
६	संचार माध्यम	१	२,०००	२,०००
७	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा रहेको)	६	३,०००	१८,०००
८	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा नरहेको)	१	३,०००	३,०००
९	प्रदेश स्तरीय सहकारी संस्था	०	३,०००	०
	जम्मा	३७८		५,५२,५००

स्रोतः वडा कार्यालयहरु

ङ) जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा ७ र अनुसूची ५ अनुसार कुनै ब्यक्ति वा संस्थाले ऊन, खोटो, जडिबुटी, बनकस, कवाडी माल र प्रचलित कानुनले निषेध गरेको जिवजन्तु बाहेकका अन्य मृत र मारिएका जिवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाँख, छाला जस्ता बस्तुहरुको व्यवसायिक कारोबार गरेवापत कर लगाउने ब्यवस्था गरेको छ । यो करको संकलन कार्यमा बिगतका बर्षहरुमा भएका प्रगति देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १६: जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर संकलन प्रगति प्रबृत्ति

आर्थिक बर्ष	**आय रकम रु**	**बृद्धि दर (प्रतिशत)**
आ ब २०७५/७६	७,२७,२४७।००	
आ ब २०७६/७७	६,३६,५३८।४०	-१२.४७
आ ब २०७७/७८	८००।००	-९९.८७
जम्मा	१३,६४,५८५।४०	
औषत	४,५४,८६१।८०	

स्रोतः गाउँपालिकाको बार्षिक आय ब्यय बिबरणहरु

बिश्लेषणः यस गाउँपालिकाको जडिवुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर आय संकलनमा बिगतका आर्थिक बर्षहरुमा भएको प्रगतिको प्रबृति बिश्लेषण गर्दा आर्थिक बर्ष २०७६/७७ मा रु ७,२७,२४७।०० आय संकलन भएको थियो । आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा रु ६,३६,५३८।४० आय संकलन भएको देखिन्छ जुन

अंक गतको तुलनामा १२.४७ प्रतिशतले घटेको थियो। आर्थिक बर्ष २०७८/७९ मा रु ८००।०० मात्र आय संकलन भई गतको तुलनमा ९९.८७ प्रतिशत घटेको देखिन्छ। यी आय स्रोतहरुमा पूनर्विचार गरी उचित रणनीति लिनु पर्ने देखिन्छ। विगत तिन वर्षको औषत वार्षिक आय रु ४,५४,८६१।८० प्राप्त भएको छ।

तालिका १७: जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर आयको सम्भावनाको गणना

सि.नं	**बिवरण**	**ईकाइ**	**परिमाण**	दर	अनुमानित आय रु
क	**जडीबुटी निकासी कर**				
१	जडीवुटी निकासी कर	के जि	२०००	२५	५०,०००
ख	**कवाडी कर**				
१	धातुका कवाडी सामानहरु	के जि	५०००	१०	५०,०००
२	गैह्र धातुजन्य कवाडी सामानहरु	के जि	५०००	५	२५,०००
३	धातु र गैह्र धातु मिस्रित कवाडी सामानहरु	के जि	५०००	८	४०,०००
ग	**जिबजन्तु तथा जिबजन्तु जन्य पदार्थ निकासी**				
१	हाड, सिंग, प्वाख, छाला आदि निकासी	के जि	०	०	०
२	राँगा, भैंसी निकासी	गोटा	१००	१००	१०,०००
३	बाख्रा निकासी	गोटा	५००	२५	१२,५००
	जम्मा आय				१,८७,५००

यस शिर्षकमा आय गणना गर्दा अनुमान गरिएको वस्तुको परिमाण विगतका वर्षहरुमा भएको कारोबारको प्रबृति र सम्भावित मध्ये न्यूनतम् अंक मात्र प्रयोग गरिएको छ जुन लक्ष्य प्राप्त गर्न सकियोस।

च) बिज्ञापन कर

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा ९ र अनुसूची ७ मा बिज्ञापन करको व्यवस्था गरिएता पनि संकलन कार्य भएको छैन। हालसम्म विज्ञापन करको शिर्षकमा आय संकलन भएको देखिँदैन। तर बजार केन्द्र तथा चोकहरुमा विज्ञापनका विभिन्न किसिमका बोर्डहरु राखिएको छ। यस कारण यस क्षेत्रलाई पनि नियमन गर्नु पर्ने तथा कर लगाई आय संकलन गर्न सकिने सम्भावना देखिन्छ। बिज्ञापन कर संकलनका केही सम्भावनाहरु रहेको हुँदा स्थानीय बिज्ञहरुको सुझावको आधारमा सम्भाव्यताको सामान्य सिद्धान्त अनुसार राजस्व रकम गणना गरिएको छ।

बुंगल नगरपालिका, ह्रिद्देशिर, बाजुरा

तालिका १८: बिज्ञापन कर आयको सम्भावनाको गणना

क्र सं	**बिज्ञापनको किसिम**	**समय अवधि**	**ईकाई**	**अनुमानित परिमाण**	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	होर्डिङबोर्ड, फ्लेक्स बोर्ड	वार्षिक	बर्ग फुट	१,०००	२०	२०,०००
२	डिजिटल बोर्ड,ग्लोबोर्ड, विद्युतीय बोर्ड	वार्षिक	बर्ग फुट	१००	३०	३,०००
३	भित्ते लेखन, सटर पेन्टिङ	वार्षिक	बर्ग फुट	१,०००	१०	१०,०००
४	पोल ब्यानर, बन्टिङ ब्यानर	हप्ता	गोटा	५००	१०	५,०००
५	स्टल, स्वागतद्वार	हप्ता	गोटा	१०	३००	३,०००
	जम्मा अनुमानित आय					४१,०००

३.३.२ गैर कर राजश्व

बरेङ गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ मा ब्यवस्था भएका गैरकर राजस्वहरुको आय सम्भावना गणना देहाय अनुसार गरिएको छः

क) घर नक्सा पास दस्तुर

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा १४ र अनुसूची १४ अन्तरगत घर नक्सा पास गर्ने सेवा उपलब्ध गराई सोको दस्तुर संकलन गर्न पाउने ब्यवस्था गरिएको छ । यस गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र २०७९ अनुसार कुल घरधुरी ३,२५९ भएको र करीब २०० घरधुरीले घरनक्सा पास तथा नियमित गरिसकेको हुँदा बाँकी घरधुरीको घर नक्सा नियमित गर्ने र नयाँ बन्ने घरहरुको सम्भावनाको गणना गरिएको छ ।

तालिका १९: घर नक्सा पास दस्तुर आयको सम्भावनाको गणना

क्र सं	**सेवाको बिवरण**	**संख्या**	**औषत वर्ग फिट**	**औषत कर दर (रु) प्रति वर्ग फिट**	**अनुमानित आय (रु)**
१	आर सि सि भवन	२०	१,०००	४।००	८०,०००
२	सिमेन्ट जोडाई र टायल वा जस्तापाताको छाना	४०	१,०००	०।३०	१२,०००
३	माटो जोडाई र टायल वा जस्तापाताको छाना	१,०००	१,०००	०।३०	३००,०००
	जम्मा आय				३९२,०००

ख) सेवा शुल्क दस्तुर

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा १२ अन्तरगत सेवा शुल्क वा दस्तुर संकलन गर्ने ब्यवस्था छ । यो क्षेत्र गाउँपालिकाको मुख्य जिम्मेवारी र सामन्य आयको क्षेत्र हो । यस क्षेत्रमा सिफारिस दस्तुरको आयमा भएको प्रगति विश्लेषण गर्दा बिगतका बर्षहरुमा भएको आय संकलनको प्रगति प्रबृत्ति देहाय अनुसार दिईएको छः

तालिका २०: सिफारिस दस्तुर आयको प्रगति प्रबृत्ति

आर्थिक बर्ष	आय रकम रु	बृद्धि दर (प्रतिशत)
आ ब २०७६/७७	३,४२,१८१।००	
आ ब २०७७/७८	१०,८५,१८०।००	२१७.१४
आ ब २०७८/७९	८,२८,६९७।००	-२३.६४
जम्मा	२२,५६,०५८।००	
औषत बार्षिक आय	७,५२,०१९।३३	

स्रोतः गाउँपालिकाको बार्षिक आय ब्यय बिबरणहरु

बिश्लेषणः यस गाउँपालिकाको बिगतको आर्थिक बर्षहरुमा सेवा शुल्क तथा दस्तुर आयमा भएको प्रगतिको अवस्थालाई हेर्दा आन्तरिक आयको ठुलो हिस्सा ओगटेको देखिन्छ । आर्थिक बर्ष २०७६/७७ मा रु ३,४२,१८१।०० आय भएको थियो । अर्को आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा रु १०,८५,१८०।०० आय संकलन भएको देखिन्छ जुन अंक गतको तुलनामा २१७.१४ प्रतिशतले बृद्धि भएको थियो । त्यस्तै आर्थिक बर्ष २०७७/७८ मा यी स्रोतहरुवाट रु ८,२८,६९७।०० आय भएको छ जुन गतको आर्थिक बर्ष भन्दा २३.६४ प्रतिशतले घटेको छ । आर्थिक ऐन २०७८ अनुसार तोकिएका दरहरुमा यस क्षेत्रमा हुन बार्षिक आयको औषत रकम रु ७,५२,०१९।३३ देखिएको छ ।

बिगतका आर्थिक बर्षहरुमा सेवा लिने नागरिकहरुको संख्या र बार्षिक रुपमा हुने शिर्षकगत आयको आकारलाई मध्यनजर गरी यस क्षेत्रको आय सम्भावना गणना गरिएको छ । यो क्षेत्र पनि नागरिकहरुले गाउँपालिकावाट लिने सेवाको प्रवाह तथा प्रबृत्तिमा आधारित हुन्छ । यी सेवाहरु मध्ये केही बार्षिक रुपमा नियमित छन् भने केही पटके किसिमका छन् । यसकारण औषत बार्षिक आयको आकार र सेवा प्रवाहको औषत संख्या मात्र आय सम्भावना गणनाको आधारहरु हुन । तर यो सम्भावना गणनाले सामान्यतः बार्षिक

आयको आकार दिने गर्दछ। यिनै आधारहरुमा सेवा शुल्क तथा दस्तुरको आय संकलन सम्भावना गणना देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २१: सिफारिस दस्तुर आयको सम्भावनाको गणना

क्र सं	**सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने कार्यको विवरण**	**प्रस्तावित दर रु.**	**अनुमानित संख्या**	**अनुमानित आय रु**
१	नागरिकता वा नागरिकताको प्रतिलिपि सिफारिस	२००	३५०	७०,०००
२	नागरिकता संसोधन सिफारिस	५००	३०	१५,०००
३	स्थायी वा अस्थायी बसोबास सम्बन्धी सिफारिस	१००	५०	५,०००
४	अंशबण्डा वा एकाघरको घरजग्गा नामसारीको सिफारिस	२००	५०	१०,०००
५	घरजग्गा रजिष्ट्रेसनको सिफारिस	३००	१००	३०,०००
६	पेन्सन कार्ड वा सो सम्बन्धी सिफारिस (नेपाल)	२००	५०	१०,०००
७	पेन्सन कार्ड वा सो सम्बन्धी सिफारिस (विदेश)	५००	५०	२५,०००
८	मोही लगत कट्टा सम्बन्धी सिफारिस	२००	१०	२,०००
९	छात्रबृत्ति सिफारिस	२००	२००	२०,०००
१०	हकवाला संरक्षण सिफारिस	१००	१०	१,०००
११	व्यवसाय दर्ताको लगत कट्टा सिफारिस	१००	१०	१,०००
१२	व्यवसाय दर्ता सिफारिस	१००	१००	१०,०००
१३	घरनक्सा नामसारी सिफारिस	५००	१००	५०,०००
१४	घर निर्माण सम्पन्न सिफारिस (आरसिसि)	५००	२०	१०,०००
१५	घर निर्माण सम्पन्न सिफारिस (कच्ची)	१००	१००	१०,०००
१६	निजी जग्गाको रुख कटान सिफारिस (प्रति रुख)	१००	५००	५०,०००
१७	नाबालक सिफारिस	२००	१०	२,०००
१९	परिचयपत्र विलम्ब शुल्क	२००	५०	१०,०००
२०	परिचयपत्र प्रतिलिपि दस्तुर	५००	१०	५,०००
२१	ब्यक्तिगत घट्ना दर्ता तथा नागरिक अभिलेख दर्ता हेरेको दस्तुर	२००	१००	२०,०००
२२	थर प्रमाणित सिफारिस	२००	१००	२०,०००

२३	गाउँपालिका र वडास्तरीय संघ संस्था दर्ता सिफारिस	२००	१०	२,०००
२४	जिल्ला स्तरीय संघ संस्था दर्ता सिफारिस	५००	२०	१०,०००
२५	अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्था दर्ता सिफारिस	१०००	०	०
२६	बिद्युत लाईन जडान सिफारिस	२००	५०	१०,०००
२७	खानेपानी तथा टेलिफोन लाईन जडान सिफारिस	२००	०	०
२८	प्रदुषण फैलाउने खालको ठुला उद्योग दर्ता सिफारिस	५०००	०	०
२९	मझौला उद्योग दर्ता सिफारिस	२०००	०	०
३०	साना घरेलु उद्योग दर्ता सिफारिस	५००	५०	२५,०००
३१	पूर्व प्राथमिक विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	१०००	२	२,०००
३२	प्राथमिक विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	१५००	०	०
३३	आवासिय विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	२०००	०	०
३४	माध्यमिक विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	२५००	०	०
३५	स्नातक तहसम्मको विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	१००००	०	०
३६	निजी विद्यालय स्तर बृद्धि सिफारिस	१५००	२	३,०००
३७	बैदेशिक प्रयोजनको लागि अंग्रजी भाषामा गरिने सबै प्रकारको सिफारिस	५००	३००	१,५०,०००
३८	नक्सा पास भएका घर निर्माण गर्न काठको सिफारिस	५००	१००	५०,०००
३९	बैक तथा अन्य प्रयोजनको लागि घरबाटो सिफारिस	५००	१००	५०,०००
४०	जग्गाको चार किल्ला प्रमाणित (१ रोपनीसम्म)	२००	१००	२०,०००
४१	जग्गाको चार किल्ला प्रमाणित (१ - ५ रोपनीसम्म)	३००	१००	३०,०००
४२	जग्गाको चार किल्ला प्रमाणित (५ रोपनी भन्दा माथि)	५००	५०	२५,०००

बडिगाड गाउँपालिका, हुग्दिशिर, बागलुङ

४३	छुट जग्गा दर्ता सिफारिस प्रति रोपनी	५००	०	०
४४	आर्थिक अवस्था सम्पन्न भएको सिफारिस	५००	५	२,५००
४५	जिवित वा मृत भएको सिफारिस	१००	५	५००
४६	ब्यवसाय बन्द वा सञ्चालन नभएको सिफारिस	१००	०	०
४७	उद्योग/विद्यालय/संस्थाको ठाउँसारी सिफारिस	५००	०	०
४८	अन्य सिफारिस	१००	२००	२०,०००
	जम्मा आय			७,७६,०००

ग) प्राकृतिक श्रोत साधान उपयोग तथा बिक्री कर

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ मा गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र रहेका नदीजन्य पदार्थ (ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, पुरुवा आदि), व्यक्तिगत तथा सरकारी प्रति जग्गा माटो, वन पैदावर, सार्वजानिक पोखरी बगैंचा उत्पादन, दहत्तर वहत्तर आदि उपयोग गरे बापत विक्री कर लगाउने ब्यवस्था र दर तोकिएको छैन। यो क्षेत्र यस गाउँपालिकाको आन्तरिक आयको मुख्य स्रोतको रुपमा उपयोग गर्न सकिने सम्भावना छ। यस गाउँपालिकाका मुख्य तथा सहायक नदीहरुमा नदीजन्य पदार्थहरुको अधिकतम् सम्भावना रहेको हुँदा यो स्रोत स्थायी र नियमित प्रकृतिको रहेको छ। बिगतका आर्थिक बर्षहरुमा यस क्षेत्रमा आय संकलन भएको छैन।

गाउँपालिकामा उपलब्ध स्रोतहरुको समिक्षा गरी बिगतका बर्षहरुको आय संकलनलाई समेत मध्यनगर गरी यस स्रोतवाट संकलन हुन सक्ने आयको सम्भावना गणना गरिएको छ। यस राजस्व सम्भावना गणना अन्य गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको दरहरुमा आधारित रही हिसाब गरिएको हो। यस गणनाले हालको समयमा आय संकलन हुन सक्ने बार्षिक अंकलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ। यस गाउँपालिकामा हुग्दिखोला र खाल्टेखोलावाट दिगो रुपमा ढुंगा, गिट्टी र बालुवा उत्खनन् तथा संकलन कार्यको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) गरी २०७६ साल असारमा प्राप्त भएको प्रतिवेदन अनुसार १८७१६८ घन फुट (५३०० घन मिटर) ढुंगा, गिट्टी र बालुवा उत्खनन् तथा संकलन गर्न सकिने देखिएको हुँदा सोही आधारमा तलको आय अनुमान गरिएको छ। तर यस प्रतिवेदनको समयावधि २ वर्षको भएको हुँदा समय कटिसकेको छ। हाल नयाँ IEE नभएकोले यसलाई आय अनुमानको आधारको रुपमा लिईएको छ।

तालिका २२: प्राकृतिक स्रोत साधान उपयोग तथा बिक्री आयको सम्भावना गणना

क्र सं	सेवाको बिवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	ढुंगा, गिट्टी र बालवा	घन फुट	१,८७,१६८	७	१३,१०,१७५
	अनुमानित आय		१,८७,१६८		१३,१०,१७५

स्रोतः IEE Report, 2076

घ) नाता प्रमाणित दस्तुर

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा १४ अनुसूची १२ अनुसार नाता प्रमाणित दस्तुरको दर तोकिएको छ। नाता प्रणाणित दस्तुरको आय आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा रु ५०,११०।०० देखिएको छ। त्यस भन्दा अगाडिका वर्षहरुमा यस शिर्षकमा आय देखिएको छैन। यसै अंकलाई आधार लिई चालु आर्थिक वर्षमा आयको सम्भावना गणना गरिएको छ। यद्यपी यस शिर्षकमा आयको अनुमान त्यति भरपर्दो चाँही हुन सक्दैन किन कि नाता प्रमाणित गर्ने कार्य कति व्यक्तिलाई आवश्यक पर्दछ भन्ने निस्चित हुदैन।

तालिका २३: नाता प्रमाणित आयको सम्भावना गणना

सि.नं.	सिफारिसको विवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	प्रस्तावित दर रु.	अनुमानित आय रु
१	नाता प्रमाणित (नेपालीमा)	गोटा	१००	३००	३०,०००
२	नाता प्रमाणित (अंग्रेजीमा)	गोटा	५०	५००	२५,०००
	जम्मा आय				५५,०००

ङ) व्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुर

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा १४ अनुसूची १२ अनुसार व्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुरको दर तोकिएको छ। यस शिर्षकमा आय आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा रु २,८२,७५०।०० देखिएको छ। त्यसभन्दा गतका आर्थिक वर्षहरुमा आय देखिएको छैन। गत आर्थिक वर्षमा भएको व्यक्तिगत घट्ना दर्ताको तथ्यांकको आधारमा चालु आर्थिक वर्षमा देहाय अनुसार आय अनुमान गरिएको छ। यसमा पनि न्यूनतम् संख्यालाई लिईएको छ किन कि दर्ता भएका मध्ये पनि केहीले समयमै दर्ता गराउने गर्छन्।

तालिका २४: व्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुर आयको सम्भावना गणना

सि.नं.	विवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	शुल्क दर रु	अनुमानित आय रु
१	जन्म दर्ता (बिलम्ब)	गोटा	१००	२००	२०,०००
२	मृत्यु दर्ता	गोटा	१०	२००	२,०००
३	विवाह दर्ता	गोटा	५०	२००	१०,०००
४	बसाई सराई	गोटा	२०	२००	४,०००
६	घट्ना दर्ता (अंग्रेजी)	गोटा	२०	५००	१०,०००
७	सम्बन्ध विच्छेद	गोटा	५	२००	१,०००
८	घट्ना दर्ता प्रतिलिपि	गोटा	१०	५००	५,०००
	जम्मा		२१५		५२,०००

च) सम्पत्ति मूल्यांकन दस्तुर

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा १४ र अनुसूची १२ बमोजिम मूल्यांकन दस्तुर दरलाई यस गणनामा लिईएको छ । तर गत आर्थिक वर्षहरुमा मूल्यांकन दस्तुर आय प्राप्त भएको छैन । त्यसैले न्यूनतम् संख्यमा स्वदेशी र विदेशी प्रयोजनको लागि मूल्यांकन दस्तुर आयको अनुमान गरिएको छ ।

तालिका २५: सम्पत्ति मूल्यांकन दस्तुर आयको सम्भावना गणना

क्र सं	विवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	दस्तुर दर रु	अनुमानित आय रु
क	**सम्पत्ति मूल्यांकन (नेपाली भाषामा)**				
१	रु. १० लाख सम्म	गोटा	५	२,०००	१०,०००
२	रु. २० लाख सम्म	गोटा	५	२,५००	१२,५००
३	रु. ३० लाख सम्म	गोटा	५	३,०००	१५,०००
४	रु. ४० लाख सम्म	गोटा	५	३,५००	१७,५००
५	रु. ५० लाख सम्म	गोटा	२	४,०००	८,०००
६	रु. ५० लाखभन्दा माथि	गोटा	०	५,०००	०
ख	**सम्पत्ति मूल्यांकन (अंग्रेजी भाषामा)**				

१	रु. १० लाख सम्म	गोटा	५	२,५००	१२,५००
२	रु. २० लाख सम्म	गोटा	५	३,०००	१५,०००
३	रु. ३० लाख सम्म	गोटा	५	३,५००	१७,५००
४	रु. ४० लाख सम्म	गोटा	५	४,०००	२०,०००
५	रु. ५० लाख सम्म	गोटा	२	५,०००	१०,०००
६	रु. ५० लाखभन्दा माथि	गोटा	०	६,०००	०
	जम्मा				१३८,०००

छ) दण्ड जरिवाना

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ मा दण्ड जरिवाना सम्बन्धमा व्यवस्था गरिएको छैन। तर अन्य गाउँपालिका/नगरपालिकाहरुमा प्रचलित कानुनको पालना नगरी कर भूक्तानी बिलम्ब गरेमा, राख्नु बुझाउनु पर्ने बिवरण नराखे नबुझाएमा, झुट्टा बिवरण पेश गरेमा, चोरी निकासी वा पैठारी, गैरकानुनी क्रियाकलापहरु र कानुनले दण्ड जरिवाना गर्ने भनी तोकिएका क्रियाकलापहरुमा गाउँपालिकाले सम्बन्धित ब्यक्ति तथा संस्थालाई दण्ड जरिवाना लगाउन सक्ने ब्यवस्था गरेको छ। यस गाउँपालिकामा यस सम्बन्धमा कानुनी व्यवस्था नभएकोले गत आर्थिक वर्षहरुमा यस शिर्षकमा आय प्राप्त भएको छैन। जसमा करदाताले राजस्व भूक्तानीमा बेवास्ता गरी ढिलाई गर्ने, नदीजन्य पदार्थहरुको उत्खनन र चोरी निकासी, कवाडी चोरी, ठेक्काको कार्यमा विलम्ब जस्ता घट्नाहरु हुन सक्ने भएको हुँदा आगामी आर्थिक ऐनमा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रस्ताव गर्दै राजस्वको सम्भावना हिसाब वा अनुमान गरिएको छ।

तालिका २६: दण्ड जरिवाना आयको सम्भावनाको गणना

क्र सं	कसुरको प्रकृति	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)	कैफियत
१	नदीजन्य ढुङ्गा, गिटी, वालुवा, चोरी निकासी	टिप	१२	१०,०००	१२०,०००	
२	खोलामा माछा मार्न आधुनिक विषादी र विद्युतीय करेन्ट हाल्ने	पटक	२	१०,०००	२०,०००	
३	कवाडी सामान	टिप	२	५,०००	१०,०००	प्रस्तावित

४	राजस्व भूक्तानी बिलम्ब शुल्क (घट्ना दर्ता बाहेक)	गोटा	२००	५००	१००,०००	प्रस्तावित
५	घरौटी जफत	गोटा	२	५०,०००	१००,०००	प्रस्तावित
६	सार्वजनिक स्थानमा फोहर मैला फालेमा	पटक	१०	२,०००	२०,०००	प्रस्तावित
७	अनुमति नलिई मेशिनरी औजार तथा स्काभेटर जस्ता उपकरण सार्वजनिक जग्गामा प्रयोग गरेमा	पटक	१	५,०००	५,०००	प्रस्तावित
८	अनुमति नलिई मेशिनरी औजार तथा स्काभेटर जस्ता उपकरण व्यक्तिगत जग्गामा प्रयोग गरेमा	पटक	१	५,०००	५,०००	प्रस्तावित
	अनुमानित आय				३८०,०००	

बोरेङ गाउँपालिका, ढुंग्रेश्वर, बागलुङ

परिच्छेद - ४

आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीति

यस गाउँपालिकाले आन्तरिक राजस्व परिचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आर्थिक ऐनको अलवा बरेङ गाउँपालिकाको स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि २०७८ मात्र लागू भएको छ। स्थानीय स्रोत साधानहरुको समुचित उपयोग तथा आन्तरिक आयमा बृद्धि गर्नको लागि नीतिगत पहलहरु भएका छन्। यस गाउँपालिकाले तुरुन्त लागू गर्नु पर्ने कानुनहरु देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका २७: आन्तरिक राजस्व व्यवस्थापन सम्बन्धि लागू गर्नु पर्ने स्थानीय ऐन तथा नियमहरु

क्र सं	स्थानीय ऐन तथा नियमहरु
१	बरेङ गाउँपालिका कर तथा गैर कर सम्बन्धी ऐन
२	सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यबिधि
३	बरेङ गाउँपालिका नदी तथा खानीजन्य पदार्थको उपभोग तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि
४	बरेङ गाउँपालिका राजस्व परामर्श कार्य सञ्चालन कार्यबिधि
५	पेशा व्यवसाय दर्ता तथा सूचीकृत सम्बन्धी कार्यविधि
६	बरेङ गाउँपालिकाको स्थानीय स्रोत साधन उपयोग तथा व्यवस्थापन गर्ने ऐन

४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता

आय संकलनको लागि देहायका कार्यहरु भएका छन्:

क) राजस्व शाखाको स्थापना भई प्रबिधिमा आधारित राजस्व संकलन प्रणाली लागू भएको छ।

ख) गाउँपालिकाको सबै वडाहरुमा राजस्व संकलनको ब्यवस्था गरिएको छ।

ग) राजस्वको लागि जिम्मेवार कर्मचारीहरु सबै जिम्मेवारीमा दक्ष रहेका छन्।

घ) राजस्व शाखाको लागि छुट्टै कोठाको ब्यवस्था भएको छैन।

ङ) राजस्वको समयमै संकलन गर्नको लागि आवश्यक रणनीति तथा उपयूक्त उपायहरु कार्यान्वयन हुन बाँकी छ।

४.३ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन

सामान्यतः यस गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्वका स्रोत परिचालन सामन्य रहेको छ। नेपालको संविधान र प्रचलित कानुनहरुले दिएको अधिकार क्षेत्रभित्र रही आन्तरिक आय संकलन गरी स्थानीय

सरकारको चालू तथा पूजीगत खर्च क्षेत्रमा उपयोग गरिएको छ। गाउँपालिकाको अधिकांश क्षेत्र ग्रामिण तथा जंगल क्षेत्रले ओगटेको हुँदा आयका आधुनिक स्रोतहरुमा सिमितता रहेको छ। यस गाउँपालिकाले आन्तरिक आय परिचालनको लागि व्यवसायिक योजना वा रणनीतिक योजना तयार गरी सोही अनुसार राजस्वको संकलन तथा राजस्व स्रोतहरुको ब्यवस्था गर्ने कार्य हुन सकेको छैन।

४.४ राजश्व परिचालनमा रहेका वर्तमान अवस्था तथा सवालहरू

यस गाउँपालिकाले राजस्वका आन्तरिक स्रोतहरुको परिचालन गर्ने क्रममा यसलाई प्रभावकारी तुल्याई अधिकतम् स्रोतहरुको उपयोग गर्न केही धेरै कार्यहरु भएको र केही सवाल र कार्यहरु भएको छैन। नेपालको संविधान तथा प्रचलित कानुनहरुले स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराएको आन्तरिक राजस्व संकलन गर्न पाउन अधिकारभित्र रही आन्तरिक आय संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने क्रममा रहेका वर्तमान अवस्था तथा सवालहरुलाई देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका २८: आन्तरिक राजस्व परिचालनका बर्तमान सवालहरु

क्र सं	**सबालहरु**
अ	**कर तथा गैरकर राजस्व**
क	सम्पत्ति कर
१	गाउँपालिकामा सम्पत्ति करको दायरामा सबै करदाताहरु आई नसकेको।
२	सम्पत्ति करमा घर संरचना मात्र राखिएको तर घरले चर्चेको जग्गाको बारेमा आर्थिक ऐनमा उल्लेख नभएको।
३	गाउँपालिकाका सम्पत्ति करका करदाताहरुको लगत प्रबिधिमा आधारित बिधिवाट अध्यावधिक नभएको।
४	सम्पत्ति करको निर्धारण सम्बन्धमा कानुन तथा मापदण्ड निर्माण नभएको।
ख	भूमिकर
१	भूमिकरको दर पुरानो मापदण्ड (अब्बल, दोयम, सिम र चाहार) को आधारमा निर्धारण गरिएको हुँदा यो बैज्ञानिक नभएको।
२	भूमिको स्थलगत निरीक्षण गरी भूमि कर निर्धारण नभएको।
३	गाउँपालिकाका सबै भूमि कर (मालपोत) का करदाताहरुको जग्गाको प्रमाण पूर्जा र नक्सा सहितको लगत अद्यावधिक नभएको।
४	भूमि कर संकलनको तरिका परम्परागत मात्र देखिएको।
ग	घर बहाल कर तथा बहाल बिटौरी
१	गाउँपालिकाका घर बहाल सम्बन्धी करदाताहरुको लगत अध्यावधिक नभएको।
२	बहाल कर मूल्याङ्कन गर्दा प्राबिधिकहरुले स्थलगत अवलोकन गरी बास्तवकिताको आधारमा

	गर्ने ब्यवस्था नभएको ।
घ	ब्यवसाय कर
१	गाउँपालिकामा रहेका सबै ब्यवसायहरुलाई करको दायरामा ल्याउन बाँकी रहेको ।
२	ब्यवसाय नबिकरण गर्दा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन संलग्न राख्ने ब्यवस्था नभएको ।
३	ब्यवसायको कारोवारको आकारको आधारमा करको दर निर्धारण भएको तर कार्यान्वयनमा कठिनाई भएको ।
४	प्राबिधिकहरुद्वारा ब्यवसायको स्थलगत अवलोकन गरी कर निर्धारण गर्ने कार्य नभएको ।
ङ	जडिबुटी, कबाडी र जिबजन्तु कर
१	जडिबुटी र कबाडीको दर अति न्यून रहेको ।
च	सवारी साधान कर
१	गाउँपालिकाले सवारी साधान कर लागू नगरेको ।
२	सवारी साधानहरुको लगत अध्यावधिक नभएको ।
छ	घर नक्सा पास दस्तुर
१	गाउँपालिका क्षेत्रमा घर नक्सा अनिवार्य गराउने कार्यमा अपेक्षाकृत प्रगति नभएको ।
२	गाउँपालिका क्षेत्रमा पास भएका घर नक्साहरु प्रबिधिमा आधारित प्रणालीमा समावेश नभएको ।
ज	सेवा शुल्क दस्तुर
१	सेवा शुल्क दस्तुरको बार्षिक संकलन प्रबृत्ति प्राय तटस्थ स्थितिमा रहेको ।
२	सबै सेवा शुल्क दस्तुर भूक्तानीको लागि गाउँपालिकाको काउण्टरमै आउनु पर्ने बाध्यता रहेको ।
झ	प्राकृतिक स्रोत (ढुंगा गिट्टी र बालुवा) बिक्री निकासी कर
१	गाउँपालिकामा रहेका खोलाहरुमा उपलब्ध हुने ढुंगा गिट्टी र बालुवा आदिको सम्भावना रहेको तर उत्खनन् तथा उपयोगको लागि IEE नभएको ।
आ)	**राजस्व प्रशासन**
क	नीतिगत ब्यवस्था
१	आन्तरिक राजस्व परिचालन तथा ब्यवस्थापनको लागि स्थानीय कानुनहरुको तयारी र कार्यान्वयन नभएको ।
२	गाउँपालिकामा डिजिटल प्रोफाईल प्रणाली लागु नभएको ।
३	धार्मिक पर्यटन ब्यवसायको सम्भावना रहेको तर यस कार्यमा पहल नभएको ।
ख	सांगठनिक ब्यवस्था
१	गाउँपालिकामा राजस्व परामर्श समितिले राजस्व परिचालन सम्बन्धी तोकिएका कार्यहरु गर्दै आएको ।
२	वडा कार्यालयहरुमा राजस्व शाखा लागि यथेष्ट कर्मचारी ब्यवस्था नभएको ।
ग	भौतिक संरचना
१	गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरुमा राजस्व शाखा स्थापना भएको ।
२	राजस्व ब्यवस्थापनको लागि सफ्टवेयर सञ्चालनमा रहेको ।

घ	राजस्व संकलन तथा अभिलेख
१	राजस्व संकलन कार्य गाउँपालिकाको राजस्व शाखा र वडा कार्यालयवाट नियमित भैरहेको ।
२	राजस्व संकलन तथा अभिलेखीकरणको लागि कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रयोग भएको ।
३	कर असुली ताकेता तथा सूचना शिक्षा र सञ्चार कार्यक्रम आदि न्यून भएको ।
४	पटके तथा गाउँपालिकावाट निकासी भै जाने बस्तुहरुको राजस्व संकलनको लागि मुख्य नाकाहरुमा राजस्व संकलन काउण्टरको ब्यवस्था नभएको ।
ङ	सूचना तथा पारदर्शिता
१	राजस्व दर र दायरा सम्बन्धमा जानकारीमूलक सूचना तथा सञ्चारका कार्यक्रमहरु नगरिएको ।
च	अनुगमन
१	राजस्व संकलनको अनुगमन कार्य न्यून हुने गरेको ।
२	राजस्व अनुगमनको लागि राजस्व परामर्श समितिका सबै पदाधिकारीहरु सचेत भैनसकेको ।
३	राजस्वको लक्ष्य र प्रगति सम्बन्धमा समय समयमा समिक्षा र राजस्व संकलनमा तिब्रताको लागि निर्णयहरु नभएको ।
छ	करदाता तथा कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यक्रम
१	राजस्व संकलनमा खटिएका कर्मचारीहरुलाई प्रगतिको आधारमा प्रोत्साहनको ब्यवस्था नभएको ।
२	नियमित करदाताहरुलाई पहिचान गरी प्रोत्साहन गर्ने कार्य नभएको ।
ज	बार्षिक प्रगति मूल्याङ्कन र समिक्षा
१	राजस्व संकलनमा भएको प्रगतिको बार्षिक मूल्याङ्कन तथा समिक्षा गरिने भएता पनि बिस्तृत र योजनाबद्ध मूल्याङ्कनको प्रचलन नभएको ।

परिच्छेद - ५

राजश्व सुधार कार्ययोजना

५.१ गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना

अघिल्लो परिच्छेदमा यस गाउँपालिकाको राजस्वको बर्तमान स्थिति बारेमा बिश्लेषण तथा सम्भावना गणना गरेको आधारमा राजस्व परिचालनलाई अझ प्रभावकारी तुल्याउन देहाय अनुसारको कार्ययोजना तयार गरिएको छः

बोङ गाउँपालिका, ह्युदिशिर, बागलुङ

तालिका २९: राजस्व सुधार योजना

क्र सं	सबालहरु	सुधारका क्रियाकलापहरु	समय अवधि			जिम्मेवारी
अ	**कर तथा गैरकर राजस्व**		२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२	
क	सम्पत्ति कर					
१	गाउँपालिकामा सम्पत्ति करको दायरामा सबै करदाताहरु आई नसकेको।	सम्पत्ति कर सम्बन्धी कानुनी ब्यवस्था गरी लागू गर्ने				राजस्व शाखा
२	सम्पत्ति करमा घर संरचना मात्र राखिएको तर घरले चर्चेको जग्गाको बारेमा आर्थिक ऐनमा उल्लेख नभएको।	सम्पत्ति करमा घर वा संरचनाले चर्चेको जग्गा समेत समावेश गर्नु पर्ने।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
३	गाउँपालिकाका सम्पत्ति करका करदाताहरुको लगत प्रबिधिमा आधारित बिधिवाट अध्यावधिक नभएको।	गाउँपालिकाका सम्पत्ति करका करदाताहरुको लगत सफ्टवेयर तथा अनलाईन बिधिबाट नियमित अध्यावधिक गर्ने।				राजस्व शाखा
४	सम्पत्ति करको निर्धारण सम्बन्धमा कानुन तथा मापदण्ड निर्माण नभएको।	सम्पत्तिको मूल्याङ्कन कार्यबिधि र त्यसमा सुत्रमा आधारित सम्पत्ति मूल्यांकन दर तर्जुमा गरी लागु गर्ने।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
५		सम्पत्ति मूल्याङ्कन गर्दा प्राबिधिकहरुले स्थलगत अवलोकन गरी बास्तवकिताको आधारमा गर्ने ब्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने।				राजस्व शाखा
ख	भूमिकर					
१	भूमिकरको दर पुरानो मापदण्ड (अब्बल, दोयम, सिम र चाहार) को आधारमा निर्धारण	भूमिको बर्गिकरण स्पष्ट, सरल र न्योचित हुने गरी कार्यविधि तयार गरी लागू गर्ने।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा

	गरिएको हुँदा यो बैज्ञानिक नभएको ।					
२	भूमिको स्थलगत निरीक्षण गरी भूमि कर निर्धारण नभएको ।	भूमिको स्थलगत निरीक्षण गरी भूमि कर निर्धारण गर्न कार्य कार्यान्वयन गर्ने ।				राजस्व शाखा
३	गाउँपालिकाका सबै भूमि कर (मालपोत) का करदाताहरुको जग्गाको प्रमाण पूर्जा र नक्सा सहितको लगत अद्यावधिक नभएको ।	भूमि कर (मालपोत) का करदाताहरुको जग्गाको प्रमाण पूर्जा र नक्सा सहितको लगत सफ्टवेयरमा अद्यावधिक गर्ने ।				राजस्व शाखा
४	भूमि कर संकलनको तरिका परम्परागत मात्र देखिएको ।	सबै करदाताहरुवाट समयमै कर आय संकलनको गर्नको लागि नियमनका कार्यहरु गर्ने ।				राजस्व शाखा
५		मुख्य सडक, बजारोन्मुख क्षेत्रका जग्गाहरुको मूल्याङ्कन दरमा बृद्धि गरी भूमिकर आय बृद्धि गर्न सम्भव हुने भएकोले सोही अनुसार कार्य गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
ग	घर बहाल कर तथा बहाल बिटौरी					
१	गाउँपालिकाका घर बहाल र बहाल बिटौरी सम्बन्धी करदाताहरुको लगत अध्यावधिक नभएको ।	गाउँपालिकाका सबै करदाताहरुको लगत अध्यावधिक गरी राख्नु पर्ने ।				राजस्व शाखा
२	बहाल कर मूल्याङ्कन गर्दा प्राबिधिकहरुले स्थलगत अवलोकन गरी बास्तवकिताको आधारमा गर्ने ब्यवस्था नभएको ।	बहाल कर मूल्याङ्कन गर्दा प्राबिधिकहरुले स्थलगत अवलोकन गरी बास्तवकिताको आधारमा गर्ने ब्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने ।				राजस्व शाखा
घ	ब्यवसाय कर					
१	गाउँपालिकामा रहेका सबै ब्यवसायहरुलाई करको दायरामा ल्याउन बाँकी रहेको ।	ब्यवसायको सर्वे गरी बिस्तृत लगत तयार गर्ने र करको दायरा ल्याउन नियमन गर्ने ।				राजस्व शाखा

२	ब्यवसाय नबिकरण गर्दा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन संलग्न राख्ने ब्यवस्था नभएको।	ब्यवसाय नबिकरण गर्दा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गर्ने ब्यवस्था लागु गर्ने।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
३	ब्यवसायको कारोवारको आकारको आधारमा करको दर निर्धारण भएको तर कार्यान्वयनमा कठिनाई भएको ।	ब्यवसायको किसिम र कारोवारको आकार सुनिस्चित गर्न नियमित लेखा व्यवस्था गराउने।				राजस्व परामर्श समिति
४	प्राबिधिकहरुद्वारा ब्यवसायको स्थलगत अवलोकन गरी कर निर्धारण गर्ने कार्य नभएको।	प्राबिधिकहरुले ब्यवसायको स्थलगत अवलोकन गरी बास्तवकिताको आधारमा कर निर्धारण गर्ने ब्यवस्था गर्ने।				राजस्व शाखा
ङ	जडिबुटी, कबाडी र जिबजन्तु कर					
१	जडिबुटी र कबाडीको दर अति न्यून रहेको।	गाउँपालिका क्षेत्रमा उपलब्ध जडिबुटीको किसिम अनुसार निकासी या विक्रीमा करको दर निर्धारण गरी लागू गर्ने।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
		कवाडीमा धातुजन्य, गैरधातु र मिस्रित तीन वर्गमा विभाजन गरी दर निर्धारण गर्ने।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
		मुख्य नाकाहरुमा कर संकलन काउण्टर स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
च	सवारी साधान कर					
१	गाउँपालिकाले सवारी साधान कर लागू नगरेको।	सवारी साधान कर कार्यान्वयन गर्नको लागि यातायात ब्यवस्था कार्यालयसंग समन्वय र सहकार्य गर्ने।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा

२	सवारी साधानहरुको लगत अध्यावधिक नभएको ।	सवारी साधानहरुको लगत अध्यावधिक गर्ने ।				राजस्व शाखा
छ	घर नक्सा पास दस्तुर					
१	गाउँपालिका क्षेत्रमा घर नक्सा अनिवार्य गराउने कार्यमा अपेक्षाकृत प्रगति नभएको ।	नयाँ तथा पुराना घरहरुको नक्सा अनिवार्य गराउने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
२	गाउँपालिका क्षेत्रमा पास भएका घर नक्साहरु प्रबिधिमा आधारित प्रणालीमा समावेश नभएको ।	घरको किसिम, नक्सा र फोटो समेत रहने गरी प्रबिधिमा आधारित प्रणालीमा समावेश गरी सम्पत्ति करसंग जोड्ने ।				राजस्व शाखा
ज	सेवा शुल्क दस्तुर					
१	सेवा शुल्क दस्तुरको बार्षिक संकलन प्रबृत्ति प्राय तटस्थ स्थितिमा रहेको ।	यस क्षेत्रमा राजस्व बृद्धि गर्न एक मात्र उपाय यसको दर समय सापेक्ष बृद्धि गर्नु मात्र भएकोले सेवाको प्रकृति हेरी दर परिबर्तन गर्ने ।				राजस्व परामर्श समिति
२	सबै सेवा शुल्क दस्तुर भूक्तानीको लागि गाउँपालिकाको काउण्टरमै आउनु पर्ने बाध्यता रहेको ।	बैंक तथा अनलाईन भूक्तानी गर्ने प्रणाली लागू गर्ने ।				राजस्व शाखा
झ	प्राकृतिक स्रोत (ढुंगा गिट्टी र बालुवा) बिक्री निकासी कर					
१	गाउँपालिकामा रहेका खोलाहरुमा उपलब्ध हुने ढुंगा गिट्टी र बालुवा आदिको सम्भावना रहेको तर उत्खनन् तथा उपयोगको लागि आ ब २०७५/७६ मा IEE भएको २ वर्ष	गाउँपालिकामा रहेका खोलाहरुमा उपलब्ध हुने ढुंगा गिट्टी र बालुवा आदिको उत्खनन् तथा उपयोगको लागि IEE गरी उक्त स्रोतको उपयोग गर्ने ।				राजस्व परामर्श समिति

	कटेकोले यो प्रभावकारी नभएको ।					
आ)	**राजस्व प्रशासन**					
क	नीतिगत ब्यवस्था					
१	आन्तरिक राजस्व परिचालन तथा ब्यवस्थापनको लागि स्थानीय कानुनहरुको तयारी र कार्यान्वयन नभएको ।	आन्तरिक राजस्व परिचालन तथा ब्यवस्थापनको लागि स्थानीय कानुनहरु तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
२	गाउँपालिकामा डिजिटल प्रोफाईल प्रणाली लागु नभएको ।	गाउँपालिकाको सबै पक्ष समेट्ने डिजिटल प्रोफाईल प्रणाली तयारी तथा सञ्चालन गर्ने र आन्तरिक राजस्व प्रणालीसंग जोड्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
३	धार्मिक पर्यटन ब्यवसायको सम्भावना रहेको तर पर्यटन बिकासको लागि पहल गर्नु पर्ने ।	पर्यटन बिकास गुरुयोजना तयार गरी लागु गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
ख	सांगठनिक ब्यवस्था					
१	गाउँपालिकामा राजस्व परामर्श समितिले राजस्व परिचालन सम्बन्धी तोकिएका कार्यहरु गर्दै आएको ।	राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरुलाई राजस्व परिचालन सम्बन्धमा अभिमूखिकरण तथा तालिम				राजस्व शाखा
२	वडा कार्यालयहरुमा राजस्व शाखा लागि यथेष्ट कर्मचारी ब्यवस्था नभएको ।	वडा कार्यालयहरुमा राजस्व शाखा लागि कर्मचारी ब्यवस्था				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
ग	भौतिक संरचना					
१	गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरुमा राजस्व शाखा स्थापना भएको ।	सबै वडा कार्यालयहरुमा राजस्व शाखाको लागि छुट्टै कोठाको ब्यवस्था गर्ने ।				वडा कार्यालय

२	राजस्व ब्यवस्थापनको लागि सफ्टवेयर सञ्चालनमा रहेको ।	हालको राजस्व सफ्टवेयरलाई समय सापेक्ष सुधार गर्ने ।				राजस्व शाखा
घ	राजस्व संकलन तथा अभिलेख					
१	राजस्व संकलन कार्य गाउँपालिकाको राजस्व शाखा र वडा कार्यालयवाट नियमित भैरहेको ।					
२	राजस्व संकलन तथा अभिलेखीकरणको लागि कम्प्युटर सफ्टवेयर प्रयोग भएको ।					
३	कर असुली ताकेता तथा सूचना शिक्षा र सञ्चार कार्यक्रम आदि न्यून भएको ।	कर असुली ताकेता तथा सूचना शिक्षा र सञ्चार कार्यक्रम नियमित रुपमा गर्ने ।				राजस्व शाखा
४	पटके तथा गाउँपालिकावाट निकासी भै जाने बस्तुहरुको राजस्व संकलनको लागि मुख्य नाकाहरुमा राजस्व संकलन काउण्टरको ब्यवस्था नभएको ।	पटके तथा गाउँपालिकावाट निकासी भै जाने बस्तुहरुको राजस्व संकलनको लागि मुख्य नाकाहरुमा राजस्व संकलन काउण्टरको ब्यवस्था गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
ङ	सूचना तथा पारदर्शिता					
१	राजस्व दर र दायरा सम्बन्धमा जानकारीमूलक सूचना तथा सञ्चारका कार्यक्रमहरु नगरिएको ।	करको दायरामा सबै करदातालाई ल्याउन कर सम्बन्धि सूचना, शिक्षा र सञ्चारका कार्यक्रम नियमित रुपमा गर्ने ।				राजस्व शाखा
च	अनुगमन					
१	राजस्व संकलनको अनुगमन कार्य न्यून हुने गरेको ।	राजस्व संकलन अनुगमन नियमित रुपमा गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा

२	राजस्व अनुगमनको लागि राजस्व परामर्श समितिका सबै पदाधिकारीहरु सचेत भैनसकेको ।	राजस्व परामर्श समितिका सबै पदाधिकारीहरुलाई राजस्व अनुगमन सम्बन्धमा अभिमूखिकरण गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
३	राजस्वको लक्ष्य र प्रगति सम्बन्धमा समय समयमा समिक्षा र राजस्व संकलनमा तिब्रताको लागि निर्णयहरु नभएको ।	राजस्वको लक्ष्य र प्रगति सम्बन्धमा चौमासिक समिक्षा र राजस्व संकलनमा तिब्रताको लागि उपायहरुको पहिचान र कार्यान्वयन गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
छ	करदाता तथा कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यक्रम					
१	राजस्व संकलनमा खटिएका कर्मचारीहरुलाई प्रगतिको आधारमा प्रोत्साहनको ब्यवस्था नभएको ।	राजस्व संकलनमा खटिएका कर्मचारीहरुलाई प्रगतिको आधारमा प्रोत्साहनको ब्यवस्था गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
२	नियमित करदाताहरुलाई पहिचान गरी प्रोत्साहन गर्ने कार्य नभएको ।	नियमित करदाताहरुलाई पहिचान गरी प्रोत्साहन गर्ने कार्य गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा
ज	बार्षिक प्रगति मूल्याङ्कन र समिक्षा					
१	राजस्व संकलनमा भएको प्रगतिको बार्षिक मूल्याङ्कन तथा समिक्षा गरिने भएता पनि बिस्तृत र योजनाबद्ध मूल्याङ्कनको प्रचलन नभएको ।	राजस्व परिचालनको बार्षिक मूल्यांकन र समिक्षा गर्ने ।				गाउँ कार्यपालिका र गाउँ सभा

परिच्छेद - ६

आगामी तीन बर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजस्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा आय तथा राजस्व प्रक्षेपण

गत आर्थिक बर्ष २०७६/७७, २०७७/७८, र २०७८/७९ सम्मको वास्तविक आयको बिश्लेषण गरी आगामी आर्थक बर्ष २०७९/८० को अनुमान र २०८०/८१, २०८१/८२ र २०८२/८३ को आय तथा राजस्व प्रक्षेपण गरिएको छ । संघीय सरकार र प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने आयको समेत प्रक्षेपण गरिएको छ । यसरी आगामी आर्थिक बर्षहरुको आयको प्रक्षेपण गर्दा आय स्रोतको प्रकृति अनुसार प्रचलित गणितीय बिधिहरु मध्ये गाउँपालिकाका सम्बन्धित शाखाहरु तथा बिषय बिज्ञहरुसंगको साझा बुझाई र सहमति अनुसार प्रक्षेपणका आधारहरु र बिधिहरु लिई उपयोग गरिएको छ । प्रक्षेपणको क्रममा लिईएको आन्तरिक राजस्वका दर र दायरा गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७८ वाट लिईएको छ ।

६.१.१ आय अनुमान तथा प्रक्षेपणका आधारहरु

यस गाउँपालिकाका आय अनुमान र प्रक्षेपणका आधारहरु देहाय अनुसार लिईएको छः

तालिका ३०: राजस्व आय अनुमान र प्रक्षेपणका आधारहरु

राजस्व संकेत	राजस्व शिर्षक	आय अनुमानको आधार	आय प्रक्षेपणका आधारहरु
११३१३	सम्पत्ति कर	घरधरी संख्या र करको दर	अनुसूची २ मा दिए अनुसार करदाता संख्या र करको औषत दर हिसाब गरी बार्षिक सम्पत्ति करको दर २० प्रतिशत बृद्धि हुने अनुमानको आधारमा कर आय प्रक्षेपण भएको ।
११३१४	भूमिकर (मालपोत)	जग्गाको क्षेत्रफल र करको दर	अनुसूची ३ मा दिए अनुसार गाउँपालिका पार्श्वचित्र २०७३ को खेतीयोग्य भूमिको क्षेत्रफल र करको औषत दरमा आय अनुमान गरिएको र वार्षिक २० प्रतिशत बृद्धि हुने अनुमानको आधारमा आय प्रक्षेपण भएको ।

११३२१	घर बहाल कर	करदाता संख्या र करको दर	यस कार्ययोजनाको अनुसूची ४ मा दिए अनुसार सम्भावित करदाता संख्या र करको प्रचलित दरमा आय अनुमान गरिएको र सोही आधार लिई बहाल कर आय प्रक्षेपण भएको।
११३२२	बहाल बिटौरी कर	करदाता संख्या र करको दर	सम्भावना नभएको हुँदा आय अनुमान तथा प्रक्षेपण नगरिएको।
११४११	बाँडफाँट भई प्राप्त हुने मु अ कर	औपत बार्षिक आय	चालु आर्थिक बर्षको अनुमानित आयमा वार्षिक १० प्रतिशतले बृद्धि हुने अनुमान गरी प्रक्षेपण गरिएको।
११४२१	बाँडफाँट भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	औपत बार्षिक आय	गत आर्थिक बर्षको यथार्थ आयमा वार्षिक १० प्रतिशतले बृद्धि हुने अनुमान गरी प्रक्षेपण गरिएको।
११४७२	बिज्ञापन कर	विज्ञापन संख्या र करको दर	अनुसूची ९ मा दिए अनुसार सम्भावित विज्ञापन परिमाण र करको प्रस्तावित न्यूनतम् दरमा आय अनुमान र वार्षिक २० प्रतिशत बृद्धि हुने अनुमान गरी आय प्रक्षेपण भएको।
११६१३	ब्यवसाय रजिष्ट्रेसन दस्तुर / नबिकरण	करदाता संख्या र करको दर	गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को अनुसूची ४ मा उल्लेखित करको न्यूनतम् दरमा आधारित रही यस कार्ययोजनाको अनुसूची ६ मा दिए अनुसार वडास्तरीय स्थानीय विज्ञ छलफलवाट प्राप्त करदाता संख्या अनुसार व्यवसाय कर अनुमान गरिएको र वार्षिक करको दरमा २० प्रतिशत बृद्धि अनुमान गरी आय प्रक्षेपण भएको।
११६९१	अन्य कर (जडिबुटी, कवाडी जिवजन्तु कर)	करदाता संख्या र करको दर	गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को अनुसूची ४ मा तोकिएको करको दर र अनुसूची ७ मा दिए अनुसार सम्भावित निकासी परिमाणमा आय अनुमान गरिएको र करको दरमा वार्षिक २० प्रतिशत बृद्धि अनुमान गरी आय प्रक्षेपण भएको।
१३३११	समानीकरण अनुदान (संघीय सरकार)	औपत बार्षिक आय	चालु आर्थिक बर्षको अनुमानित आयलाई यथावत राखिएको।
	समानीकरण अनुदान (प्रदेश सरकार)	औपत बार्षिक आय	चालु आर्थिक बर्षको अनुमानित आयलाई यथावत राखिएको।

खोटाङ गाउँपालिका, खोटाङ

१३३१२	सशर्त अनुदान	स्थानीय आवश्यकता अनुमान	चालु आर्थिक बर्षको अनुमानित आयलाई यथावत राखिएको ।
१४१७८	सवारी साधन कर (बाँडफाँट)	औपत बार्षिक आय	गत आर्थिक बर्षको यथार्थ आयमा वार्षिक १० प्रतिशतले बृद्धि हुने अनुमान गरी प्रक्षेपण गरिएको ।
१४२१३	अन्य बिक्रीवाट प्राप्त रकम (प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर)	सम्भावित परिमाण र करको दर	अनुसूची ८ मा दिए अनुसार प्राकृतिक स्रोत सम्भावित क्षेत्रको उपयोग अनुमान गरी सोही आधार लिई कर आय प्रक्षेपण भएको ।
१४२४१	पार्किङ शुल्क	सवारी संख्या र करको दर	सम्भावना नभएको हुँदा आय अनुमान तथा प्रक्षेपण नगरिएको ।
१४२४२	नक्सा पास दस्तुर	घर संख्या र दस्तुरको दर	अनुसूची १० मा दिए अनुसार सम्भावित करदाता संख्या र करको दरमा हुने परिवर्तनलाई आधार लिई कर आय प्रक्षेपण भएको ।
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	करदाता संख्या र दस्तुरको दर	अनुसूची ११ मा दिए अनुसार सम्भावित करदाता संख्या र करको दरमा हुने परिवर्तनलाई आधार लिई कर आय प्रक्षेपण भएको ।
१४२४४	ब्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुर	करदाता संख्या र दस्तुरको दर	अनुसूची १२ मा दिए अनुसार सम्भावित करदाता संख्या र करको दरमा हुने परिवर्तनलाई आधार लिई कर आय प्रक्षेपण भएको ।
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	करदाता संख्या र दस्तुरको दर	अनुसूची १३ मा दिए अनुसार सम्भावित करदाता संख्या र करको दरमा हुने परिवर्तनलाई आधार लिई कर आय प्रक्षेपण भएको ।
१४२४६	मूल्यांकन दस्तुर	करदाता संख्या र दस्तुरको दर	अनुसूची १४ मा दिए अनुसार सम्भावित करदाता संख्या र करको दरमा हुने परिवर्तनलाई आधार लिई कर आय प्रक्षेपण भएको ।
१४२४९	दण्ड जरिवाना	कसुरको संख्या र जरिवानाको दर	अनुसूची १५ मा दिए अनुसार सम्भावित करदाता संख्या र करको दरमा हुने परिवर्तनलाई आधार लिई कर आय प्रक्षेपण भएको ।

६.१.२ आगामी तिन आर्थिक बर्षको आयको प्रक्षेपण

आगामी आर्थक बर्ष २०७९/८०, २०८०/८१ र २०८१/८२ को आय तथा राजस्व प्रक्षेपण गर्दा राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरु, आर्थिक प्रशासन शाखा र राजस्व व्यवस्थापन उपशाखाका कर्मचारीहरुसंगको संयूक्त छलफलवाट आगामी आर्थक बर्षहरुमा संकलन गर्न सकिने सम्भाबित आयको अंकहरु प्रक्षेपण गरिएको छ । यी आयहरु स्वभाबिक रुपमा वा स्वतः स्फुर्त संकलन हुने भने होईनन् । यो प्रक्षेपणलाई सफल तुल्याउनको लागि अघिल्लो परिच्छेदमा उल्लेख गरिएको राजस्व सुधार योजनामा भएका क्रियाकलापहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन अपरिहार्य छ । यस प्रक्षेपणलाई सफल तुल्याउन गाउँपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी, निजी क्षेत्र र करदाता तथा अन्य सहयोगी सरोकारवालाहरुको संयूक्त पहलको खाँचो छ तर यस क्षेत्रमा क्रियाशिलता र समन्वयको प्रमुख भूमिका भने गाउँपालिकाको रहनेछ ।

बोर्ङ गाउँपालिका, हृदिशिर, नाम्लाङ

तालिका ३१: आगामी ३ आर्थिक बर्षको राजस्व प्रक्षेपण

राजस्व संकेत	राजस्व शिर्षक	प्रस्तावित आय (चालु आ ब २०७९/८०)	प्रक्षेपित आय (आगामी ३ आ ब को)		
			२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
१००००	**राजस्व तथा अनुदान**	३९३,३५६,०००	३६७,९०७,६८२	३७९,४०१,३१४	३९२,१४०,५२६
११०००	**कर**	६८,७८५,०००	१०३,५२०,०२९	११४,००४,९१५	१२५,५६९,१८९
११३००	**सम्पत्ति कर**	७१०,०००	१,४८९,५५९	१,७२३,८२३	२,००४,९४०
११३१०	**अचल सम्पत्तिमा लाग्ने कर**	६००,०००	१,१७१,३१९	१,४०५,५८३	१,६८६,७००
११३११	ब्यक्तिगत सम्पत्तिमा लाग्ने बार्षिक कर	०	०	०	०
११३१२	संस्थागत सम्पत्तिमा लाग्ने बार्षिक कर	०	०	०	०
११३१३	सम्पत्ति कर	३००,०००	६९०,७००	८२८,८४०	९९४,६०८
११३१४	भूमिकर (मालपोत)	३००,०००	४८०,६१९	५७६,७४३	६९२,०९२
११३२०	**खुद सम्पत्तिमा लाग्ने चालु कर**	११०,०००	३१८,२४०	३१८,२४०	३१८,२४०
११३२१	घर बहाल कर	१००,०००	३१८,२४०	३१८,२४०	३१८,२४०
११३२२	बहाल बिटौरी कर	१०,०००	०	०	०
११३५०	**बित्तीय र पूजीगत कारोबारमा लाग्ने कर**	०	०	०	०
११३५१	ब्यवसाय कर (पटके)	०	०	०	०
११४००	**बस्तु तथा सेवामा आधारित कर**	६७,८२५,०००	१०१,३२५,४७०	१११,४६२,११७	१२२,६१३,२४८
११४१०	**मूल्य अभिबृद्धि कर**	६७,८२५,०००	७४,६०७,५००	८२,०६८,२५०	९०,२७५,०७५

११४११	बाँडफाँट भई प्राप्त हुने मु अ कर	६७,८२५,०००	७४,६०७,५००	८२,०६८,२५०	९०,२७५,०७५
११४२०	**अन्तःशुल्क**	०	२६,६७६,९७०	२९,३४४,६६७	३२,२७९,१३३
११४२१	बाँडफाँट भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	०	२६,६७६,९७०	२९,३४४,६६७	३२,२७९,१३३
११४४०	**बिशेष सेवामा लाग्ने कर**	०	०	०	०
११४४२	स्वास्थ्य सेवा कर	०	०	०	०
११४४३	शिक्षा सेवा शुल्कः शैक्षिक संस्था	०	०	०	०
११४४४	शिक्षा सेवा शुल्कः बैदेशिक अध्ययन	०	०	०	०
११४५०	**पूर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर**	०	०	०	०
११४५१	सवारी साधनमा लाग्ने कर (सवारी दर्ता र बार्षिक सवारी कर)	०	०	०	०
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	०	०	०	०
११४७०	**मनोरञ्जन कर**	०	४१,०००	४९,२००	५९,०४०
११४७१	सिनेमा डकुमेन्ट्री	०	०	०	०
११४७२	बिज्ञापन कर	०	४१,०००	४९,२००	५९,०४०
११४७३	अन्य मनोरञ्जन कर	०	०	०	०
११६००	**अन्य कर**	२५०,०००	७०५,०००	८१८,९७५	९५१,००१
११६१०	**ब्यवसायीले भूक्तानी गर्ने**	२००,०००	५५२,५००	६३५,३७५	७३०,६८१

११६१३	ब्यवसाय रजिष्ट्रेसन/बार्षिक दस्तुर	२००,०००	५५२,५००	६३५,३७५	७३०,६८१
११६१४	रेडियो एफ एम सञ्चालन दस्तुर	०	०	०	०
११६२०	**ब्यवसाय बाहेक अन्यले भूक्तानी गर्ने**	०	०	०	०
११६२१	चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता किताब सम्बन्धी दस्तुर	०	०	०	०
११६३०	**कृषि तथा पशुजन्य कारोबारमा लाग्ने कर**	०	०	०	०
११६३१	कृषि तथा पशुजन्य बस्तुको ब्यवसायिक कारोबारमा लाग्ने कर	०	०	०	०
११६३२		०	०	०	०
११६९०	**अन्य कर**	५०,०००	१५२,५००	१८३,६००	२२०,३२०
११६९१	अन्य कर (जडिबुटी, कवाडी जिवजन्तु कर)	५०,०००	१५२,५००	१८३,६००	२२०,३२०
१३०००	**अनुदान**	**३१९,४३९,०००**	**२५७,४३९,०००**	**२५७,४३९,०००**	**२५७,४३९,०००**
१३१००	**द्विपक्षीय बैदेशिक अनुदान**	०	०	०	०
१३११०	**द्विपक्षीय बैदेशिक चालु अनुदान**	०	०	०	०
१३१११	द्विपक्षीय बैदेशिक चालु अनुदान	०	०	०	०
१३१२०	**द्विपक्षीय बैदेशिक पूजीगत अनुदान**	०	०	०	०
१३१२१	द्विपक्षीय बैदेशिक पूजीगत अनुदान	०	०	०	०
१३२००	**बहुपक्षीय बैदेशिक अनुदान**	०	०	०	०

१३२१०	**बहुपक्षीय बैदेशिक चालु अनुदान**	०	०	०	०
१३२११	अन्तरसरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थावाट प्राप्त चालु अनुदान	०	०	०	०
१३२१२	गैह्र सरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थावाट प्राप्त चालु अनुदान	०	०	०	०
१३२००	**बहुपक्षीय बैदेशिक पूजीगत अनुदान**	०	०	०	०
१३२२१	अन्तरसरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थावाट प्राप्त पूजीगत अनुदान	०	०	०	०
१३२२२	गैह्र सरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थावाट प्राप्त पूजीगत अनुदान	०	०	०	०
१३३००	**अन्तरसरकारी बित्तीय हस्तान्तरण**	३१९,४३९,०००	२५७,४३९,०००	२५७,४३९,०००	२५७,४३९,०००
१३३१०	**अन्तरसरकारी अनुदान**	२८८,१३९,०००	२५७,४३९,०००	२५७,४३९,०००	२५७,४३९,०००
१३३११	समानीकरण अनुदान (संघीय सरकार)	८६,३००,०००	८६,३००,०००	८६,३००,०००	८६,३००,०००
	समानीकरण अनुदान (प्रदेश सरकार)	८,९३९,०००	८,९३९,०००	८,९३९,०००	८,९३९,०००
१३३१२	सशर्त अनुदान (संघीय सरकार)	१६२,२००,०००	१६२,२००,०००	१६२,२००,०००	१६२,२००,०००
	सशर्त अनुदान (प्रदेश सरकार)	०	०	०	०
१३३१३	बिशेष अनुदान चालु (संघीय सरकार)	५,०००,०००	०	०	०
१३३१४	समपूरक अनुदान चालु (संघीय सरकार)	०	०	०	०

	समपूरक अनुदान चालु (प्रदेश सरकार)	०	०	०	०
१३३१५	अन्य अनुदान (PLGSP)	०	०	०	०
	अन्य अनुदान (गरिबसंग विश्वेश्वर)	०	०	०	०
१३३१७	समपूरक अनुदान पूजीगत (संघीय सरकार)	२०,७००,०००	०	०	०
	समपूरक अनुदान पूजीगत (प्रदेश सरकार)	५,०००,०००	०	०	०
१३३२०	**अन्तरसरकारी पूजीगत अनुदान**	३१,३००,०००	०	०	०
१३३२१	सशर्त पूजीगत अनुदान (संघीय सरकार)	१८,३००,०००	०	०	०
	सशर्त पूजीगत अनुदान (प्रदेश सरकार)	०	०	०	०
१३३२२	बिशेष पूजीगत अनुदान (संघीय सरकार)	८,०००,०००	०	०	०
	बिशेष पूजीगत अनुदान (प्रदेश सरकार)	५,०००,०००	०	०	०
१३४००	**संस्थागत अनुदान**	०	०	०	०
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	०	०	०	०
१४०००	**अन्य राजस्व**	५,१३२,०००	६,९४८,६५३	७,९५७,३९९	९,१३२,३३६
१४१००	**सम्पत्तिबाट प्राप्त आय**	३,७९२,०००	३,४७८,८४२	३,८२६,७२७	४,२०९,३९९
१४११०	**ब्याज**	०	०	०	०
१४१११	बित्तीय निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०
१४११२	ब्यापारिक निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०
१४११३	औद्योगिक निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०

१४११४	सेवामूलक निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०
१४११९	अन्य निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०
१४१२०	**लाभांश**	०	०	०	०
१४१२१	बित्तीय निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१२२	ब्यापारिक निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१२३	औद्योगिक निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१२४	सेवामूलक निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१२९	अन्य निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१५०	**भाडा तथा रोयल्टी**	०	०	०	०
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालवाट प्राप्त आय	०	०	०	०
१४१५२	क्यासिनोबाट प्राप्त रोयल्टी	०	०	०	०
१४१५६	बिद्युत रोयल्टी	०	०	०	०
१४१५७	राजस्व बाँडफाँट - दहत्तर बहत्तर बिक्रीबाट	०	०	०	०
१४१५९	अन्य श्रोतवाट प्राप्त बाँडफाँट नहुने रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७०	**राजस्व बाँडफाँटवाट प्राप्त आय**	३,७९२,०००	३,४७८,८४२	३,८२६,७२७	४,२०९,३९९
१४१७१	बन रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७२	खानी रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७३	जलस्रोत रोयल्टी	०	०	०	०

१४१७४	पर्वतारोहण रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७५	पदयात्रा रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७७	घरजग्गा रजिष्ट्रेसन रोयल्टी	७९२,०००	०	०	०
१४१७८	सवारी साधन कर	३,०००,०००	३,४७८,८४२	३,८२६,७२७	४,२०९,३९९
१४१७९	अन्य बाँडफाँट हुने राजस्व	०	०	०	०
१४२००	**बस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**	१,२२०,०००	३,०१२,८१०	३,५९३,९७३	४,२९१,३६७
१४२१०	**बस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**	०	१,५७२,२१०	१,८८६,६५३	२,२६३,९८३
१४२११	कृषि उत्पादनको बिक्रीवाट प्राप्त रकम	०	०	०	०
१४२१२	सरकारी सम्पत्ति बिक्रीवाट प्राप्त रकम	०	०	०	०
१४२१३	अन्य बिक्रीवाट प्राप्त रकम (प्राकृतिक स्रोत)	०	१,५७२,२१०	१,८८६,६५३	२,२६३,९८३
१४२१६	निजी धारा बापतको शुल्क	०	०	०	०
१४२१७	खानेपानी नहर तथा कुलो उपयोग बापतको शुल्क	०	०	०	०
१४२१८	बिद्युत सेवा शुल्क	०	०	०	०
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क	०	०	०	०
१४२२०	**प्रशासनिक सेवा शुल्क**	३००,०००	०	०	०
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	०	०	०	०

कुन्द गाउँपालिका, हुम्ला

१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	१००,०००	०	०	०
१४२२५	परीक्षा दस्तुर	१००,०००	०	०	०
१४२२७	यातायात क्षेत्रको आम्दानी	०	०	०	०
१४२२९	अन्य प्रशासनिक शुल्क	१००,०००	०	०	०
१४२४०	**दस्तुर**	९२०,०००	१,४४०,६००	१,७०७,३२०	२,०२७,३८४
१४२४१	सवारी पार्किङ शुल्क	०	०	०	०
१४२४२	नक्सा पास दस्तुर	२००,०००	३९२,०००	४७०,४००	५६४,४८०
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	३००,०००	७७६,०००	९३१,२००	१,११७,४४०
१४२४४	ब्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुर	२००,०००	५२,०००	५२,०००	५२,०००
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	१५०,०००	५५,०००	५५,०००	५५,०००
१४२४६	मूल्यांकन दस्तुर	०	१६५,६००	१९८,७२०	२३८,४६४
१४२४९	अन्य दस्तुर	७०,०००	०	०	०
१४३००	**दण्ड, जरिवाना र जफत**	५०,०००	३८०,०००	४५२,०००	५३८,४००
१४३१०	**दण्ड, जरिवाना र जफत**	५०,०००	३८०,०००	४५२,०००	५३८,४००
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	०	०	०	०
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	०	३८०,०००	४५२,०००	५३८,४००
१४३१३	धरौटी सदर स्याहा	५०,०००	०	०	०
१४४००	**अनुदान बाहेकको हस्तान्तरण**	०	०	०	०

१४४१०	**चालु हस्तान्तरण**	०	०	०	०
१४४११	चालु हस्तान्तरण	०	०	०	०
१४४२०	**पूजीगत हस्तान्तरण**	०	०	०	०
१४४२१	पूजीगत हस्तान्तरण	०	०	०	०
१४५००	**बिबिध राजस्व**	७०,०००	७७,०००	८४,७००	९३,१७०
१४५१०	**चालु दाबी तथा अन्य शुल्कहरु**	०	०	०	०
१४५११	बिमा दाबी प्राप्ति	०	०	०	०
१४५२०	**अन्य राजस्व**	७०,०००	७७,०००	८४,७००	९३,१७०
१४५२१	प्रदुषण नियन्त्रण शुल्क	०	०	०	०
१४५२२	साना सवारी कर	०	०	०	०
१४५२३	लागत सहभागिता	०	०	०	०
१४५२९	अन्य राजस्व (बिबिध आय)	७०,०००	७७,०००	८४,७००	९३,१७०
१४५३०	पूजीगत राजस्व	०	०	०	०
१४५३१	सरकारी घर, जग्गा, गुडविल बिक्रीवाट प्राप्त आय	०	०	०	०
१५०००	**बेरुजु**	०	०	०	०
१५१००	**बेरुजु**	०	०	०	०
१५११०	**बेरुजु**	०	०	०	०

१५१११	बेरुजु	०	०	०	०
३३०००	**दायित्व**	०	०	०	०
३३१००	**आन्तरिक दायित्व**	०	०	०	०
३३१९०	**खुद आन्तरिक ऋण**	०	०	०	०
३३१९१	ऋणपत्र मार्फत प्राप्त ऋण	०	०	०	०
३३१९२	अन्य आन्तरिक सरकारवाट प्राप्त ऋण	०	०	०	०
३३१९३	अन्य संघ संस्थावाट प्राप्त ऋण	०	०	०	०
३३२००	**बाह्य बित्तीय दायित्व**	०	०	०	०
३३२४०	**खुद बैदेशिक ऋण**	०	०	०	०
३३२४१	बैदेशिक ऋणको प्राप्ति	०	०	०	०
	जम्मा राजस्व, अनुदान र दायित्व	३९३,३५६,०००	३६७,९०७,६८२	३७९,४०१,३१४	३९२,१४०,५२६

नोटः प्रक्षेपित आयको अंकमा ‘कम’ अंग्रजी प्रणाली अनुसार दिईएको छ।

बोङ गाउँपालिका, ...

परिच्छेद - ७

अपेक्षित नतिजा

यस गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्वका स्रोतहरु पहिचान तथा विश्लेषण गरी राजस्व सुधारका उपायहरु र राजस्व अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ । तर गाउँपालिकाको सबै क्षेत्रहरु ग्रामिण भेग र अधिकाश भूभाग उच्च पहाडि भिरालो किसिमको भएको हुँदा करयोग्य क्रियाकलापहरु सिमित हुने र आन्तरिक राजस्वको सम्भावना कम रहेको छ। यस कारण संघीय तथा प्रदेश सरकारले अपेक्षा गरे अनुसार यस गाउँपालिकामा स्थानीय राजस्व संकलन तथा परिचालन गर्न सकिने सम्भावना अति न्यून छ । तैपनि स्थानीय राजस्वका स्रोतहरुको अधिकतम् उपयोग गर्ने मान्यतामा आधारित रही यस योजना तयार गरिएको छ। यस योजना अवधिमा अपेक्षा गरिएको आयको बिवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३२: आगामी तीन आर्थिक बर्षको अपेक्षित आयको स्थिति

क्र सं	**राजस्व शिर्षक**	**प्रस्तावित आय (चालु आ ब २०७९/८० को)**	**प्रक्षेपित आय (आगामी ३ आ ब को)**		
			२०८०/८१	२०८१/८२	२०८२/८३
१	आन्तरिक आय	२,३००,०००	५,६६४,३७०	६,६७३,४७१	७,८७८,८७८
२	राजस्व बाँडफाँटवाट प्राप्त आय	७१,६१७,०००	१०४,७६३,३१२	११५,२३९,६४३	१२६,७६३,६०८
३	अनुदान	३१९,४३९,०००	२५७,४३९,०००	२५७,४३९,०००	२५७,४३९,०००
४	बेरुजु	०	०	०	०
५	दायित्व	०	०	०	०
६	जनसहभागिता	०	०	०	०
७	जम्मा आय	३९३,३५६,०००	३६७,८६६,६८२	३७९,३५२,११४	३९२,०८१,४८६
	आन्तरिक आयको प्रतिशत	१	२	२	२

परिच्छेद - ८

अनुगमन तथा मूल्यांकन

आन्तरिक राजस्व सुधार कार्ययोजनाको तर्जुमा निस्चित सर्तहरुमा आधारित भई तयार गरिएको छ। यसको सफल कार्यान्वयनको लागि स्थानीय ऐन तथा कार्यविधिहरु तर्जुमा गर्नको साथै कार्ययोजनामा तोकिएका कार्यहरुको कार्यान्वयन र अनुगमन त्यत्तिकै जरुरी छ। यस कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको क्रममा नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्न आवश्यक छ। यस कारण यस कार्ययोजनाको सफल कार्यान्वयनको लागि अनुगमन तथा मूल्यांकनका देहाय कार्यहरु गर्नु सुझाव दिईएको छः

क) **कार्यपालिकावाट अनुगमन र प्रगति समिक्षाः** राजस्व सुधार योजनाको सफल कार्यान्वयनको लागि कार्यपालिकाले समय समयमा यस योजनाको कार्यान्वयन अवस्था बारेमा अनुगमन र समिक्षा गर्नु पर्नेछ। कार्यपालिका बैठकमा सम्बन्धित शाखालाई यसको लक्ष र प्रगतिको बारेमा प्रस्तुत गर्न लगाई आवश्यक सुझावहरु प्रदान गर्नु पर्नेछ।

ख) **राजस्व परामर्श समितिवाट अनुगमन र मूल्याङ्कनः** यस योजनाको कार्यान्वयन आगामी २०८० श्रावण १ गतेवाट लागू हुने भएकोले यसको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पहल भए नभएको, गाउँपालिकाले बार्षिक कार्ययोजनाको खाका लागू गरे नगरेको, यसको लागि आर्थिक स्रोत तथा साधान र आवश्यक जनशक्तिको ब्यवस्था र परिचालन भए नभएको अनुगमन गर्ने ब्यवस्था गर्नु पर्नेछ। यस कार्ययोजनाको कार्यान्वयन र उपलब्धि सम्बन्धमा चौमासिक रुपमा समिक्षा र बार्षिक रुपमा मूल्याङ्कनको ब्यवस्था गर्नु पर्नेछ।

ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतद्वारा नियमित अनुगमन र सुपरिवेक्षणः यस योजनाको सफल कार्यान्वयनको लागि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतद्वारा नियमित रुपमा प्रक्रिया तथा प्रगति अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा नेतृत्व दिनु पर्नेछ। आन्तरिक राजस्व असुलीको स्थिति, राजस्व असुलीमा आईपरेका समस्याहरु र राजस्व सम्बन्धिका प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरुको लागि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सम्बन्धि शाखाहरुलाई निर्देशन र नियमन गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद - ९
स्थानीय राजस्वका थप सम्भावनाहरु

बरेङ गाउँपालिका बजार पहुँचवाट दर्गम, पहाडि भूमि, ग्रामिण तथा जंगल क्षेत्रको बाहुल्यता भएको हुँदा आन्तरिक आयको सम्भावना त्यति प्रचुर छैन । यहाँको स्थानीय स्रोतहरुको लेखाजोखा गर्दा गाउँपालिकाको आन्तरिक बढाउन देहायका कार्यहरु गर्न सकिने देखिन्छः

क) गाउँपालिकाको हुग्दिखोला, कालीखोला, जिमिरी लुङखोला, खाल्लेखोलामा बालुवा, गिट्टी र ढुंगा बगेर आउने भएको हुँदा IEE गराई सोको आधारमा उक्त बस्तुहरु उत्खनन् गरी आय बृद्धि गर्न सकिनेछ।

ख) गाउँपालिकाका अधिकांश क्षेत्रमा कृषि तथा पशुजन्य उत्पादन र व्यवसायहरुलाई प्रोत्साहन र प्रवर्द्धन गरी स्थानीय घरधुरीका साथै गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बढाउन सकिनेछ।

ग) यस गाउँपालिकाको उच्च भूभागहरुमा जडिबुटी उत्पादनको सम्भावना अधिक रहेको हुँदा स्थानीय नागरिकहरुलाई जडिबुटी खेती तथा संकलनमा प्रोत्साहन गरी स्थानीय आयमा बृद्धि गर्न सकिनेछ।

घ) स्थानीय खोला नदीहरुवाट जलबिद्युत उत्पादन तथा सिंचाईको लागि पानी प्रयोग गरी स्थानीय राजस्वमा बृद्धि गर्न सकिने सम्भावना भएकोले सोको समुचित उपयोग गर्नु पर्ने देखिन्छ।

बरेङ गाउँपालिका, ढोरपाटन, बागलुङ

अनुसूची १

बार्षिक आयको तुलनात्मक बिवरण

राजस्व संकेत	राजस्व शिर्षक	यथार्थ (बिगत तीन आ ब को)			प्रस्तावित आय (चालु आ ब २०७९/८०)
		२०७६/७७	२०७७/७८	२०७८/७९	
१००००	**राजस्व तथा अनुदान**	२४७,०१०,६५९	३४५,८२७,७००	३४१,४७०,६८१	३९३,३५६,०००
११०००	**कर**	१,५०८,४९६	४६,६०९,८७५	५२,९८१,४२९	६८,७८५,०००
११३००	**सम्पत्ति कर**	६१२,८१०	९३८,८३९	८८२,९३४	७१०,०००
११३१०	**अचल सम्पत्तिमा लाग्ने कर**	५६१,२२०	८३०,२३०	७७२,६८४	६००,०००
११३११	ब्यक्तिगत सम्पत्तिमा लाग्ने बार्षिक कर	०	०	०	०
११३१२	संस्थागत सम्पत्तिमा लाग्ने बार्षिक कर	०	०	०	०
११३१३	सम्पत्ति कर	२८७,६२०	४०७,९५०	३३९,०४४	३००,०००
११३१४	भूमिकर (मालपोत)	२७३,६००	४२२,२८०	४३३,६४०	३००,०००
११३२०	**खुद सम्पत्तिमा लाग्ने चालु कर**	५१,५९०	१०८,६०९	११०,२५०	११०,०००
११३२१	घर बहाल कर	५१,५९०	१०८,६०९	११०,२५०	१००,०००
११३२२	बहाल बिटौरी कर	०	०	०	१०,०००
११३५०	**बित्तीय र पूजीगत कारोबारमा लाग्ने कर**	०	०	०	०
११३५१	ब्यवसाय कर (पटके)	०	०	०	०

११४००	**बस्तु तथा सेवामा आधारित कर**	१६,४८०	४४,८२६,८६८	५१,७९५,५३७	६७,८२५,०००
११४१०	**मूल्य अभिबृद्धि कर**	०	४४,८२६,८६८	२७,५४३,७४६	६७,८२५,०००
११४११	बाँडफाँट भई प्राप्त हुने मु अ कर	०	४४,८२६,८६८	२७,५४३,७४६	६७,८२५,०००
११४२०	**अन्त:शुल्क**	०	०	२४,२५१,७९१	०
११४२१	बाँडफाँट भई प्राप्त हुने अन्त:शुल्क	०	०	२४,२५१,७९१	०
११४४०	**बिशेष सेवामा लाग्ने कर**	०	०	०	०
११४४२	स्वास्थ्य सेवा कर	०	०	०	०
११४४३	शिक्षा सेवा शुल्कः शैक्षिक संस्था	०	०	०	०
११४४४	शिक्षा सेवा शुल्कः बैदेशिक अध्ययन	०	०	०	०
११४५०	**पूर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर**	१६,४८०	०	०	०
११४५१	सवारी साधनमा लाग्ने कर (सवारी दर्ता र बार्षिक सवारी कर)	०	०	०	०
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	१६,४८०	०	०	०
११४७०	**मनोरञ्जन कर**	०	०	०	०
११४७१	सिनेमा डकुमेन्ट्री	०	०	०	०
११४७२	बिज्ञापन कर	०	०	०	०
११४७३	अन्य मनोरञ्जन कर	०	०	०	०

११६००	**अन्य कर**	८७९,२०६	८४४,१६८	३०२,९५७	२५०,०००
११६१०	**ब्यवसायीले भूक्तानी गर्ने**	**१५१,९५९**	**२०७,६३०**	**३०२,१५७**	**२००,०००**
११६१३	ब्यवसाय रजिष्ट्रेसन/बार्षिक दस्तुर	१५१,९५९	२०७,६३०	३०२,१५७	२००,०००
११६१४	रेडियो एफ एम सञ्चालन दस्तुर	०	०	०	०
११६२०	**ब्यवसाय बाहेक अन्यले भूक्तानी गर्ने**	०	०	०	०
११६२१	चालक अनुमति पत्र, सवारी दर्ता किताब सम्बन्धी दस्तुर	०	०	०	०
११६३०	**कृषि तथा पशुजन्य कारोबारमा लाग्ने कर**	०	०	०	०
११६३१	कृषि तथा पशुजन्य बस्तुको ब्यवसायिक कारोबारमा लाग्ने कर	०	०	०	०
११६३२		०	०	०	०
११६९०	**अन्य कर**	७२७,२४७	६३६,५३८	८००	५०,०००
११६९१	अन्य कर (जडिबुटी, कवाडी जिवजन्तु कर)	७२७,२४७	६३६,५३८	८००	५०,०००
१३०००	**अनुदान**	**२४३,१९३,९०७**	**२९४,७६५,३८१**	**२८३,७६२,३५५**	**३१९,४३९,०००**
१३१००	**द्विपक्षीय बैदेशिक अनुदान**	०	०	०	०
१३११०	**द्विपक्षीय बैदेशिक चालु अनुदान**	०	०	०	०
१३१११	द्विपक्षीय बैदेशिक चालु अनुदान	०	०	०	०
१३१२०	**द्विपक्षीय बैदेशिक पूजीगत अनुदान**	०	०	०	०

१३१२१	द्विपक्षीय बैदेशिक पूजीगत अनुदान	०	०	०	०
१३२००	**बहुपक्षीय बैदेशिक अनुदान**	०	०	०	०
१३२१०	**बहुपक्षीय बैदेशिक चालु अनुदान**	०	०	०	०
१३२११	अन्तरसरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थावाट प्राप्त चालु अनुदान	०	०	०	०
१३२१२	गैह सरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थावाट प्राप्त चालु अनुदान	०	०	०	०
१३२००	**बहुपक्षीय बैदेशिक पूजीगत अनुदान**	०	०	०	०
१३२२१	अन्तरसरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थावाट प्राप्त पूजीगत अनुदान	०	०	०	०
१३२२२	गैह सरकारी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थावाट प्राप्त पूजीगत अनुदान	०	०	०	०
१३३००	**अन्तरसरकारी बित्तीय हस्तान्तरण**	२४३,१९३,९०७	२९३,१६५,३८१	२८३,७६२,३५५	३१९,४३९,०००
१३३१०	**अन्तरसरकारी अनुदान**	२३३,५४८,४०७	२९३,१६५,३८१	२५१,२२२,७९१	२८८,१३९,०००
१३३११	समानीकरण अनुदान (संघीय सरकार)	७२,६००,०००	७५,६००,०००	७९,८००,०००	८६,३००,०००
	समानीकरण अनुदान (प्रदेश सरकार)	१२,११४,०००	१२,०७७,०००	८,४६३,०००	८,९३९,०००
१३३१२	सशर्त अनुदान (संघीय सरकार)	१२९,४८५,०००	१७५,५३५,०८०	१५९,७३४,६३१	१६२,२००,०००
	सशर्त अनुदान (प्रदेश सरकार)	४,०००,०००	२,९१०,३०१	०	०

१३३१३	बिशेष अनुदान चालु (संघीय सरकार)	७,५००,०००	१०,०५३,०००	०	५,०००,०००
१३३१४	समपूरक अनुदान चालु (संघीय सरकार)	६,८००,०००	१४,४९०,०००	०	०
	समपूरक अनुदान चालु (प्रदेश सरकार)	०	२,५००,०००	०	०
१३३१५	अन्य अनुदान (PLGSP)	३७४,९०७	०	०	०
	अन्य अनुदान (गरिबसंग विश्वेश्वर)	६७४,५००	०	०	०
१३३१७	समपूरक अनुदान पूजीगत (संघीय सरकार)	०	०	१,२५०,८१७	२०,७००,०००
	समपूरक अनुदान पूजीगत (प्रदेश सरकार)	०	०	१,९७४,३४३	५,०००,०००
१३३२०	**अन्तरसरकारी पूजीगत अनुदान**	९,६४५,५००	(	३२,५३९,५६४	३१,३००,०००
१३३२१	सशर्त पूजीगत अनुदान (संघीय सरकार)	१,४३६,०००	०	२५,७२९,७८२	१८,३००,०००
	सशर्त पूजीगत अनुदान (प्रदेश सरकार)	८००,०००	०	०	०
१३३२२	बिशेष पूजीगत अनुदान (संघीय सरकार)	७,४०९,५००	०	४,२००,०००	८,०००,०००
	बिशेष पूजीगत अनुदान (प्रदेश सरकार)	०	०	२,६०९,७८२	५,०००,०००
१३४००	**संस्थागत अनुदान**	०	१,६००,०००	०	०
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	०	१,६००,०००	०	०
१४०००	**अन्य राजस्व**	२,३०८,२५६	४,४५२,४४४	४,७२६,८९८	५,१३२,०००
१४१००	**सम्पत्तिबाट प्राप्त आय**	१,७८१,०००	३,३६७,२६४	३,२४६,७५७	३,७९२,०००
१४११०	**ब्याज**	०	०	०	०
१४१११	बित्तीय निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०

१४११२	ब्यापारिक निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०
१४११३	औद्योगिक निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०
१४११४	सेवामूलक निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०
१४११९	अन्य निकायबाट प्राप्त ब्याज	०	०	०	०
१४१२०	**लाभांश**	०	०	०	०
१४१२१	बित्तीय निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१२२	ब्यापारिक निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१२३	औद्योगिक निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१२४	सेवामूलक निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१२९	अन्य निकायबाट प्राप्त लाभांश	०	०	०	०
१४१५०	**भाडा तथा रोयल्टी**	०	०	०	०
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालवाट प्राप्त आय	०	०	०	०
१४१५२	क्यासिनोबाट प्राप्त रोयल्टी	०	०	०	०
१४१५६	बिद्युत रोयल्टी	०	०	०	०
१४१५७	राजस्व बाँडफाँट - दहत्तर बहत्तर बिक्रीबाट	०	०	०	०
१४१५९	अन्य श्रोतवाट प्राप्त बाँडफाँट नहुने रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७०	**राजस्व बाँडफाँटवाट प्राप्त आय**	१,७८१,०००	३,३६७,२६४	३,२४६,७५७	३,७९२,०००
१४१७१	बन रोयल्टी	०	०	८४,१७३	०

१४१७२	खानी रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७३	जलस्रोत रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७४	पर्वतारोहण रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७५	पदयात्रा रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७६	पर्यटन सेवा शुल्क रोयल्टी	०	०	०	०
१४१७७	घरजग्गा रजिष्ट्रेसन रोयल्टी	०	०	०	७९२,०००
१४१७८	सवारी साधन कर	१,७८१,०००	३,३६७,२६४	३,१६२,५८४	३,०००,०००
१४१७९	अन्य बाँडफाँट हुने राजस्व	०	०	०	०
१४२००	**बस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**	५२७,२५६	१,०८५,१८०	१,३१०,११२	१,२२०,०००
१४२१०	**बस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम**	०	०	०	०
१४२११	कृषि उत्पादनको बिक्रीवाट प्राप्त रकम	०	०	०	०
१४२१२	सरकारी सम्पत्ति बिक्रीवाट प्राप्त रकम	०	०	०	०
१४२१३	अन्य बिक्रीवाट प्राप्त रकम (प्राकृतिक स्रोत)	०	०	०	०
१४२१६	निजी धारा बापतको शुल्क	०	०	०	०
१४२१७	खानेपानी नहर तथा कुलो उपयोग बापतको शुल्क	०	०	०	०
१४२१८	बिद्युत सेवा शुल्क	०	०	०	०
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क	०	०	०	०

बाङ्गाउँपालिका, चक्षिर, बागलुङ

१४२२०	**प्रशासनिक सेवा शुल्क**	०	०	११७,८००	३००,०००
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	०	०	०	०
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	०	०	१५,५००	१००,०००
१४२२५	परीक्षा दस्तुर	०	०	१२,३००	१००,०००
१४२२७	यातायात क्षेत्रको आम्दानी	०	०		
१४२२९	अन्य प्रशासनिक शुल्क	०	०	९०,०००	१००,०००
१४२४०	**दस्तुर**	५२७,२५६	१,०८५,१८०	१,१९२,३१२	९२०,०००
१४२४१	सवारी पार्किङ शुल्क	०	०	०	०
१४२४२	नक्सा पास दस्तुर	०	०	१८,८५५	२००,०००
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	३४२,१८१	१,०८५,१८०	८२८,६९७	३००,०००
१४२४४	ब्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुर	०	०	२८२,७५०	२००,०००
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	०	०	५०,११०	१५०,०००
१४२४६	मूल्यांकन दस्तुर	०	०	०	०
१४२४९	अन्य दस्तुर	१८५,०७५	०	११,९००	७०,०००
१४३००	**दण्ड, जरिवाना र जफत**	०	०	०	५०,०००
१४३१०	**दण्ड, जरिवाना र जफत**	०	०	०	५०,०००
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	०	०	०	०
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	०	०	०	०

ऊँपालिका, हुम्ला, बाजुरा

१४३१३	धरौटी सदर स्याहा	०	०	०	५०,०००
१४४००	**अनुदान बाहेकको हस्तान्तरण**	०	०	०	०
१४४१०	**चालु हस्तान्तरण**	०	०	०	०
१४४११	चालु हस्तान्तरण	०	०	०	०
१४४२०	**पूजीगत हस्तान्तरण**	०	०	०	०
१४४२१	पूजीगत हस्तान्तरण	०	०	०	०
१४५००	**बिबिध राजस्व**	०	०	१७०,०२८	७०,०००
१४५१०	**चालु दाबी तथा अन्य शुल्कहरु**	०	०	०	०
१४५११	बिमा दाबी प्राप्ति	०	०	०	०
१४५२०	**अन्य राजस्व**	०	०	१७०,०२८	७०,०००
१४५२१	प्रदुषण नियन्त्रण शुल्क	०	०	०	०
१४५२२	साना सवारी कर	०	०	०	०
१४५२३	लागत सहभागिता	०	०	०	०
१४५२९	अन्य राजस्व (बिबिध आय)	०	०	१७०,०२८	७०,०००
१४५३०	पूजीगत राजस्व	०	०	०	०
१४५३१	सरकारी घर, जग्गा, गुडविल बिक्रीवाट प्राप्त आय	०	०	०	०
१५०००	**बेरुजु**	०	०	०	०

१५१००	**बेरुजु**	०	०	०	०
१५११०	**बेरुजु**	०	०	०	०
१५१११	बेरुजु	०	०	०	०
३३०००	**दायित्व**	०	०	०	०
३३१००	**आन्तरिक दायित्व**	०	०	०	०
३३१९०	**खुद आन्तरिक ऋण**	०	०	०	०
३३१९१	ऋणपत्र मार्फत प्राप्त ऋण	०	०	०	०
३३१९२	अन्य आन्तरिक सरकारवाट प्राप्त ऋण	०	०	०	०
३३१९३	अन्य संघ संस्थावाट प्राप्त ऋण	०	०	०	०
३३२००	**बाह्य बित्तीय दायित्व**	०	०	०	०
३३२४०	**खुद बैदेशिक ऋण**	०	०	०	०
३३२४१	बैदेशिक ऋणको प्राप्ति	०	०	०	०
	जम्मा राजस्व, अनुदान र दायित्व	२४७,०१०,६५९	३४५,८२७,७००	३४१,४७०,६८१	३९३,३५६,०००

अनुसूची २

सम्पत्ति कर प्रक्षेपण

क्र सं	करयोग्य सम्पत्तिको मूल्यांकन अंक (रु)	आर्थिक बर्ष २०८०/८१			आर्थिक बर्ष २०८१/८२			आर्थिक बर्ष २०८२/८३		
		अनुमानित करदाता संख्या	बार्षिक दर (रु)	अनुमानित आय (रु)	अनुमानित करदाता संख्या	बार्षिक दर (रु)	अनुमानित आय (रु)	अनुमानित करदाता संख्या	बार्षिक दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	सिमेन्ट जडित पक्की घर	१००	५००	५०,०००	१००	६००	६०,०००	१००	७२०	७२,०००
२	ढुंगा वा टिनको छानो भएको कच्ची घर	३२०१	२००	६४०,२००	३२०१	२४०	७६८,२४०	३२०१	२८८	९२१,८८८
३	खरको छानो भएको घर	१०	५०	५००	१०	६०	६००	१०	७२	७२०
	जम्मा	३३११		६९०,७००	३३११		८२८,८४०	३३११		९९४,६०८

अनुसूची ३

भूमिकर (मालपोत) आय प्रक्षेपण

क्र सं	जग्गाको किसिम	आर्थिक बर्ष २०८०/८१			आर्थिक बर्ष २०८१/८२			आर्थिक बर्ष २०८२/८३		
		करदाता संख्या	औषत मालपोत दर/ रोपनी	अनुमानित भूमिकर आय रु	करदाता संख्या	औषत मालपोत दर/ रोपनी	अनुमानित भूमिकर आय रु	करदाता संख्या	औषत मालपोत दर/ रोपनी	अनुमानित भूमिकर आय रु
१	खेत (अब्बल, दोयम, सिम, चाहार)	१७४९	१२	२०,९८६	१७४९	१४	२५,१८३	१७४९	१७	३०,२२०
२	पाखो (अब्बल, दोयम, सिम, चाहार)	६६१६२	८	५५५,७५७	६६१६२	१०	६६६,९०८	६६१६२	१२	८००,२९०
	जम्मा	६७९१०		५७६,७४३	६७९१०		६९२,०९२	६७९१०		८३०,५१०

अनुसूची ४

घर जग्गा बहाल कर आय प्रक्षेपण

आ ब २०८०/८१

क्र सं	**घर/जग्गा बहालको किसिम**	**किसिम**	**कुल संख्या**	**बहालमा रहेको संख्या (६०%)**	**औषत मासिक बहाल रकम रु**	**महिना**	**अनुमानित बार्षिक बहाल रकम रु**	**करको दर (प्रतिशत)**	**आय रकम रु**
क	**धरायासी प्रयोजन**								
१	बसोबासको लागि	ब्यक्ति	०	०	१,०००	१२	(	१०	(
ख	**ब्यवसाय**								
१	खाद्यान्न तथा किराना पसल	ब्यवसाय	१०५	६३	१,५००	१२	१,१३४,०००	१०	११३,४००
२	होटेल/रेष्टुरेण्ट/लज/भान्साघर	व्यवसाय	३८	२३	१,५००	१२	४१०,४००	१०	४१,०४०
३	फेन्सी/कपडा पसल	व्यवसाय	१६	१०	१,५००	१२	१७२,८००	१०	१७,२८०
४	ब्यूटी पार्लर/केयर होम/कस्मेटिक पसल	व्यवसाय	८	५	१,५००	१२	८६,४००	१०	८,६४०
५	कृषि/पशु फर्म/विरुवा	व्यवसाय	३७	०	१,५००	१२	(	१०	(
६	फ्रेस हाउस/मासु पसल	व्यवसाय	२०	१२	१,५००	१२	२१६,०००	१०	२१,६००
७	सिलाई बुनाई/कटिङ/टेलरिङ	व्यवसाय	८	५	१,५००	१२	८६,४००	१०	८,६४०
८	इलेक्ट्रोनिक्स/इलेक्ट्रिकल्स/विजुली	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०

	पसल/प्लम्बिङ हाउस								
९	हेयर कटिङ	व्यवसाय	१	१	१,५००	१२	१०,८००	१०	१,०८०
१०	वर्कसप/ग्यारेज/पेट्रोल पम्प	व्यवसाय	२	१	१,५००	१२	२१,६००	१०	२,१६०
११	भाडा पसल/किचन हाउस	व्यवसाय	३	२	१,५००	१२	३२,४००	१०	३,२४०
१२	फर्निचर/काठ/सिसा उद्योग/पसल	व्यवसाय	५	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
१३	हार्डवयर/सप्लायर्स/इन्टरप्राइजेज	व्यवसाय	१	१	१,५००	१२	१०,८००	१०	१,०८०
१४	कुटानी पिसानी मिल	व्यवसाय	३०	१८	१,५००	१२	३२४,०००	१०	३२,४००
१५	कम्प्यूटर/साईवर/फोटो स्टुडियो	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
१६	फलफूल तरकारी पसल	व्यवसाय	११	७	१,५००	१२	११८,८००	१०	११,८८०
१७	स्टेशनरी	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
१८	सुनचाँदी पसल	व्यवसाय	३	२	१,५००	१२	३२,४००	१०	३,२४०
१९	बिबिध	व्यवसाय	५	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
	जम्मा		३०५	१६१	१,८००		२,८९४,४००		२८९,४४०
ग	**संघ संस्थाहरु**						(		(
१	औषधी पसल/क्लिनिक/डेन्टल होम/निजी अस्पतालहरु	संस्था	५	५	१,५००	१२	९०,०००	१०	९,०००
२	बैंक तथा बित्तीय संस्थाहरुहरु	संस्था	३	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
३	लेखापढी/कानून ब्यवसायी	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(

४	इन्स्योरेन्स कम्पनीहरु	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(
५	नीजि विद्यालयहरु	संस्था	१	१	१,५००	१२	१८,०००	१०	१,८००
६	संचार माध्यामहरु	संस्था	१	१	१,५००	१२	१८,०००	१०	१,८००
७	स्थानीय सहकारी	संस्था	६	६	१,५००	१२	१०८,०००	१०	१०,८००
	जम्मा		१७	१६	१,८००		२८८,०००		२८,८००
	जम्मा		३२२	१७७			३,१८२,४००		३१८,२४०

आ ब २०८१/८२

क्र सं	घर/जग्गा बहालको किसिम	किसिम	कुल संख्या	बहालमा रहेको संख्या (६०%)	औषत मासिक बहाल रकम रु	महिना	अनुमानित बार्षिक बहाल रकम रु	करको दर (प्रतिशत)	आय रकम रु
क	**धरायासी प्रयोजन**								
१	बसोबासको लागि	ब्यक्ति	०	०	१,०००	१२	(	१०	(
ख	**ब्यवसाय**								
१	खाद्यान्न तथा किराना पसल	ब्यवसाय	१०५	६३	१,५००	१२	१,१३४,०००	१०	११३,४००
२	होटेल/रेष्टुरेण्ट/लज/भान्साघर	ब्यवसाय	३८	२३	१,५००	१२	४१०,४००	१०	४१,०४०
३	फेन्सी/कपडा पसल	व्यवसाय	१६	१०	१,५००	१२	१७२,८००	१०	१७,२८०
४	ब्यूटी पार्लर/केयर होम/ कस्मेटिक	व्यवसाय	८	५	१,५००	१२	८६,४००	१०	८,६४०

	पसल								
५	कृषि/पशु फर्म/विरुवा	व्यवसाय	३७	०	१,५००	१२	(	१०	(
६	फ्रेस हाउस/मासु पसल	व्यवसाय	२०	१२	१,५००	१२	२१६,०००	१०	२१,६००
७	सिलाई बुनाई/कटिङ/टेलरिङ	व्यवसाय	८	५	१,५००	१२	८६,४००	१०	८,६४०
८	इलेक्ट्रोनिक्स/इलेक्ट्रिकल्स/विजुली पसल/प्लम्बिङ हाउस	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
९	हेयर कटिङ	व्यवसाय	१	१	१,५००	१२	१०,८००	१०	१,०८०
१०	वर्कसप/ग्यारेज/पेट्रोल पम्प	व्यवसाय	२	१	१,५००	१२	२१,६००	१०	२,१६०
११	भाडा पसल/किचन हाउस	व्यवसाय	३	२	१,५००	१२	३२,४००	१०	३,२४०
१२	फर्निचर/काठ/सिसा उद्योग/पसल	व्यवसाय	५	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
१३	हार्डवयर/सप्लायर्स/इन्टरप्राइजेज	व्यवसाय	१	१	१,५००	१२	१०,८००	१०	१,०८०
१४	कुटानी पिसानी मिल	व्यवसाय	३०	१८	१,५००	१२	३२४,०००	१०	३२,४००
१५	कम्प्यूटर/साईवर/फोटो स्टुडियो	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
१६	फलफूल तरकारी पसल	व्यवसाय	११	७	१,५००	१२	११८,८००	१०	११,८८०
१७	स्टेशनरी	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
१८	सुनचाँदी पसल	व्यवसाय	३	२	१,५००	१२	३२,४००	१०	३,२४०
१९	बिबिध	व्यवसाय	५	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
	जम्मा		३०५	१६१	१,८००		२,८९४,४००		२८९,४४०

ग	**संघ संस्थाहरु**						(		(
१	औषधी पसल/क्लिनिक/डेन्टल होम/निजी अस्पतालहरु	संस्था	५	५	१,५००	१२	९०,०००	१०	९,०००
२	बैंक तथा बित्तीय संस्थाहरुहरु	संस्था	३	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
३	लेखापढी/कानून ब्यवसायी	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(
४	इन्स्योरेन्स कम्पनीहरु	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(
५	नीजि विद्यालयहरु	संस्था	१	१	१,५००	१२	१८,०००	१०	१,८००
६	संचार माध्यामहरु	संस्था	१	१	१,५००	१२	१८,०००	१०	१,८००
७	स्थानीय सहकारी	संस्था	६	६	१,५००	१२	१०८,०००	१०	१०,८००
	जम्मा		१७	१६	१,८००		२८८,०००		२८,८००
	जम्मा		३२२	१७७			३,१८२,४००		३१८,२४०

आ ब २०८२/८३

क्र सं	घर/जग्गा बहालको किसिम	किसिम	कुल संख्या	बहालमा रहेको संख्या (६०%)	औषत मासिक बहाल रकम रु	महिना	अनुमानित बार्षिक बहाल रकम रु	करको दर (प्रतिशत)	आय रकम रु
क	**धरायासी प्रयोजन**								
१	बसोबासको लागि	ब्यक्ति	०	०	१,०००	१२	(	१०	(
ख	**ब्यवसाय**								
१	खाद्यान्न तथा किराना पसल	ब्यवसाय	१०५	६३	१,५००	१२	१,१३४,०००	१०	११३,४००

२	होटेल/रेष्टुरेण्ट/लज/भान्साघर	व्यवसाय	३८	२३	१,५००	१२	४१०,४००	१०	४१,०४०
३	फेन्सी/कपडा पसल	व्यवसाय	१६	१०	१,५००	१२	१७२,८००	१०	१७,२८०
४	ब्यूटी पार्लर / कस्मेटिक पसल	व्यवसाय	८	५	१,५००	१२	८६,४००	१०	८,६४०
५	कृषि/पशु फर्म/विरुवा	व्यवसाय	३७	०	१,५००	१२	(	१०	(
६	फ्रेस हाउस/मासु पसल	व्यवसाय	२०	१२	१,५००	१२	२१६,०००	१०	२१,६००
७	सिलाई बुनाई/कटिङ/टेलरिङ	व्यवसाय	८	५	१,५००	१२	८६,४००	१०	८,६४०
८	इलेक्ट्रोनिक्स/इलेक्ट्रिकल्स/विजुली पसल/प्लम्बिङ हाउस	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
९	हेयर कटिङ	व्यवसाय	१	१	१,५००	१२	१०,८००	१०	१,०८०
१०	वर्कसप/ग्यारेज/पेट्रोल पम्प	व्यवसाय	२	१	१,५००	१२	२१,६००	१०	२,१६०
११	भाडा पसल/किचन हाउस	व्यवसाय	३	२	१,५००	१२	३२,४००	१०	३,२४०
१२	फर्निचर/काठ/सिसा उद्योग/पसल	व्यवसाय	५	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
१३	हार्डवयर/सप्लायर्स/इन्टरप्राइजेज	व्यवसाय	१	१	१,५००	१२	१०,८००	१०	१,०८०
१४	कुटानी पिसानी मिल	व्यवसाय	३०	१८	१,५००	१२	३२४,०००	१०	३२,४००
१५	कम्प्यूटर/साईवर/फोटो स्टुडियो	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
१६	फलफूल तरकारी पसल	व्यवसाय	११	७	१,५००	१२	११८,८००	१०	११,८८०
१७	स्टेशनरी	व्यवसाय	४	२	१,५००	१२	४३,२००	१०	४,३२०
१८	सुनचाँदी पसल	व्यवसाय	३	२	१,५००	१२	३२,४००	१०	३,२४०
१९	बिबिध	व्यवसाय	५	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
	जम्मा		३०५	१६१	१,८००		२,८९४,४००		२८९,४४०
ग	**संघ संस्थाहरु**						(		(

१	औषधी पसल/क्लिनिक/डेन्टल होम/निजी अस्पतालहरु	संस्था	५	५	१,५००	१२	९०,०००	१०	९,०००
२	बैंक तथा बित्तीय संस्थाहरुहरु	संस्था	३	३	१,५००	१२	५४,०००	१०	५,४००
३	लेखापढी/कानून ब्यवसायी	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(
४	इन्स्योरेन्स कम्पनीहरु	संस्था	०	०	१,५००	१२	(	१०	(
५	नीजि विद्यालयहरु	संस्था	१	१	१,५००	१२	१८,०००	१०	१,८००
६	संचार माध्यामहरु	संस्था	१	१	१,५००	१२	१८,०००	१०	१,८००
७	स्थानीय सहकारी	संस्था	६	६	१,५००	१२	१०८,०००	१०	१०,८००
	जम्मा		१७	१६	१,८००		२८८,०००		२८,८००
	जम्मा		३२२	१७७			३,१८२,४००		३१८,२४०

व्यवसाय कर

	आ ब २०८०/८१			
क्र सं	**घर/जग्गा बहालको किसिम**	**संख्या**	**औषत करको दर (रु)**	**आय रकम रु**
क	**ब्यवसाय**			
१	खाद्यान्न तथा किराना पसल	१०५	१,७२५	१८१,१२५
२	होटेल/रेष्टुरेण्ट/लज/भान्साघर	३८	५७५	२१,८५०
३	फेन्सी/कपडा पसल	१६	१,७२५	२७,६००
४	ब्यूटी पार्लर/केयर होम/कस्मेटिक पसल	८	१,७२५	१३,८००
५	कृषि/पशु फर्म/विरुवा	३७	१,७२५	६३,८२५
६	फ्रेस हाउस/मासु पसल	२०	१,७२५	३४,५००
७	सिलाई बुनाई/कटिङ/टेलरिङ	८	१,७२५	१३,८००
८	इलेक्ट्रोनिक्स/इलेक्ट्रिकल्स/विजुली पसल/प्लम्बिङ हाउस	४	१,७२५	६,९००
९	हेयर कटिङ	१	१,७२५	१,७२५
१०	वर्कसप/ग्यारेज/पेट्रोल पम्प	२	१,७२५	३,४५०
११	भाडा पसल/किचन हाउस	३	१,७२५	५,१७५
१२	फर्निचर/काठ/सिसा उद्योग/पसल	५	१,७२५	८,६२५
१३	हार्डवयर/सप्लायर्स/इन्टरप्राइजेज	१	१,७२५	१,७२५
१४	कुटानी पिसानी मिल	३०	५७५	१७,२५०
१५	कम्प्यूटर/साईवर/फोटो स्टुडियो	४	१,७२५	६,९००
१६	फलफूल तरकारी पसल	११	५७५	६,३२५
१७	मसला उद्योग	०	५७५	(
१८	स्टेशनरी	४	१,१५०	४,६००
१९	सुनचाँदी पसल	३	१,७२५	५,१७५
२०	बिबिध	५	१,७२५	८,६२५
ख	**सवारी साधन सञ्चालन (व्यवसाय)**			
१	छ चक्के बस, ट्रक, लरी	१	३,४५०	३,४५०
२	जिप, भेन, पिकअप, कार, ट्याक्सी	३७	१,७२५	६३,८२५

३	जेसिवी टायर भएको	०	९,२००	(
४	डोजर स्काभेटर (चेन भएको)	१	१७,२५०	१७,२५०
५	माईक्रो, मिनी बस, मिनी ट्रक, ट्र्याक्टर	१६	२,८७५	४६,०००
६	मोटरसाईकल स्कुटर	०	५७५	(
ग	**संघ संस्थाहरु**			
१	औषधी पसल/क्लिनिक/डेन्टल होम/निजी अस्पताल	५	१,१५०	५,७५०
२	बैंक तथा बित्तीय संस्था	३	११,५००	३४,५००
३	लेखापढी/कानून ब्यवसायी	०	२,३००	(
४	इन्स्योरेन्स कम्पनी/ विमा अभिकर्ता	१	१,७२५	१,७२५
५	नीजि विद्यालय	१	३,४५०	३,४५०
६	संचार माध्यम	१	२,३००	२,३००
७	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा रहेको)	६	३,४५०	२०,७००
८	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा नरहेको)	१	३,४५०	३,४५०
९	प्रदेश स्तरीय सहकारी संस्था	०	३,४५०	(
	जम्मा	३७८		६३५,३७५

आ ब २०८१/८२

क्र सं	घर/जग्गा बहालको किसिम	संख्या	औषत करको दर (रु)	आय रकम रु
क	**ब्यवसाय**			
१	खाद्यान्न तथा किराना पसल	१०५	१,९८४	२०८,२९४
२	होटेल/रेष्टुरेण्ट/लज/भान्साघर	३८	६६१	२५,१२८
३	फेन्सी/कपडा पसल	१६	१,९८४	३१,७४०
४	ब्यूटी पार्लर/केयर होम/कस्मेटिक पसल	८	१,९८४	१५,८७०
५	कृषि/पशु फर्म/विरुवा	३७	१,९८४	७३,३९९
६	फ्रेस हाउस/मासु पसल	२०	१,९८४	३९,६७५
७	सिलाई बुनाई/कटिङ/टेलरिङ	८	१,९८४	१५,८७०
८	इलेक्ट्रोनिक्स/इलेक्ट्रिकल्स/विजुली पसल/प्लम्बिङ हाउस	४	१,९८४	७,९३५
९	हेयर कटिङ	१	१,९८४	१,९८४

१०	वर्कसप/ग्यारेज/पेट्रोल पम्प	२	१,९८४	३,९६८
११	भाडा पसल/किचन हाउस	३	१,९८४	५,९५१
१२	फर्निचर/काठ/सिसा उद्योग/पसल	५	१,९८४	९,९१९
१३	हार्डवयर/सप्लायर्स/इन्टरप्राइजेज	१	१,९८४	१,९८४
१४	कुटानी पिसानी मिल	३०	६६१	१९,८३८
१५	कम्प्यूटर/साईवर/फोटो स्टुडियो	४	१,९८४	७,९३५
१६	फलफूल तरकारी पसल	११	६६१	७,२७४
१७	मसला उद्योग	०	६६१	(
१८	स्टेशनरी	४	१,३२३	५,२९०
१९	सुनचाँदी पसल	३	१,९८४	५,९५१
२०	बिबिध	५	१,९८४	९,९१९
ख	**सवारी साधन सञ्चालन (व्यवसाय)**			
१	छ चक्के बस, ट्रक, लरी	१	३,९६८	३,९६८
२	जिप, भेन, पिकअप, कार, ट्याक्सी	३७	१,९८४	७३,३९९
३	जेसिवी टायर भएको	०	१०,५८०	(
४	डोजर स्काभेटर (चेन भएको)	१	१९,८३८	१९,८३८
५	माईक्रो, मिनी बस, मिनी ट्रक, ट्र्याक्टर	१६	३,३०६	५२,९००
६	मोटरसाईकल स्कुटर	०	६६१	(
ग	**संघ संस्थाहरु**			
१	औषधी पसल/क्लिनिक/डेन्टल होम/निजी अस्पताल	५	१,३२३	६,६१३
२	बैंक तथा बित्तीय संस्था	३	१३,२२५	३९,६७५
३	लेखापढी/कानून ब्यवसायी	०	२,६४५	(
४	इन्स्योरेन्स कम्पनी/ विमा अभिकर्ता	१	१,९८४	१,९८४
५	नीजि विद्यालय	१	३,९६८	३,९६८
६	संचार माध्यम	१	२,६४५	२,६४५
७	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा रहेको)	६	३,९६८	२३,८०५
८	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा नरहेको)	१	३,९६८	३,९६८
९	प्रदेश स्तरीय सहकारी संस्था	०	३,९६८	(
	जम्मा	३७८		७३०,६८१

	आ ब २०८२/८३			
क्र सं	**घर/जग्गा बहालको किसिम**	**संख्या**	**औषत करको दर (रु)**	**आय रकम रु**
क	**ब्यवसाय**			
१	खाद्यान्न तथा किराना पसल	१०५	२,२८१	२३९,५३८
२	होटेल/रेष्टुरेण्ट/लज/भान्साघर	३८	७६०	२८,८९७
३	फेन्सी/कपडा पसल	१६	२,२८१	३६,५०१
४	ब्यूटी पार्लर/केयर होम/कस्मेटिक पसल	८	२,२८१	१८,२५१
५	कृषि/पशु फर्म/विरुवा	३७	२,२८१	८४,४०९
६	फ्रेस हाउस/मासु पसल	२०	२,२८१	४५,६२६
७	सिलाई बुनाई/कटिङ/टेलरिङ	८	२,२८१	१८,२५१
८	इलेक्ट्रोनिक्स/इलेक्ट्रिकल्स/विजुली पसल/प्लम्बिङ हाउस	४	२,२८१	९,१२५
९	हेयर कटिङ	१	२,२८१	२,२८१
१०	वर्कसप/ग्यारेज/पेट्रोल पम्प	२	२,२८१	४,५६३
११	भाडा पसल/किचन हाउस	३	२,२८१	६,८४४
१२	फर्निचर/काठ/सिसा उद्योग/पसल	५	२,२८१	११,४०७
१३	हार्डवयर/सप्लायर्स/इन्टरप्राइजेज	१	२,२८१	२,२८१
१४	कुटानी पिसानी मिल	३०	७६०	२२,८१३
१५	कम्प्यूटर/साईवर/फोटो स्टुडियो	४	२,२८१	९,१२५
१६	फलफूल तरकारी पसल	११	७६०	८,३६५
१७	मसला उद्योग	०	७६०	(
१८	स्टेशनरी	४	१,५२१	६,०८४
१९	सुनचाँदी पसल	३	२,२८१	६,८४४
२०	बिबिध	५	२,२८१	११,४०७
ख	**सवारी साधन सञ्चालन (ब्यवसाय)**			
१	छ चक्के बस, ट्रक, लरी	१	४,५६३	४,५६३
२	जिप, भेन, पिकअप, कार, ट्याक्सी	३७	२,२८१	८४,४०९
३	जेसिवी टायर भएको	०	१२,१६७	(
४	डोजर स्काभेटर (चेन भएको)	१	२२,८१३	२२,८१३

५	माईक्रो, मिनी बस, मिनी ट्रक, ट्र्याक्टर	१६	३,८०२	६०,८३५
६	मोटरसाईकल स्कुटर	०	७६०	(
ग	**संघ संस्थाहरु**			
१	औषधी पसल/क्लिनिक/डेन्टल होम/निजी अस्पताल	५	१,५२१	७,६०४
२	बैंक तथा बित्तीय संस्था	३	१५,२०९	४५,६२६
३	लेखापढी/कानून ब्यवसायी	०	३,०४२	(
४	इन्स्योरेन्स कम्पनी/ विमा अभिकर्ता	१	२,२८१	२,२८१
५	नीजि विद्यालय	१	४,५६३	४,५६३
६	संचार माध्यम	१	३,०४२	३,०४२
७	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा रहेको)	६	४,५६३	२७,३७६
८	स्थानीय सहकारी (सञ्चालनमा नरहेको)	१	४,५६३	४,५६३
९	प्रदेश स्तरीय सहकारी संस्था	०	४,५६३	(
	जम्मा	३७८		८४०,२८३

अनुसूची ६

जडिबुटी कवाडी तथा जिवजन्तु कर

सि.नं	बिवरण	ईकाइ	आर्थिक बर्ष २०८०/८१			आर्थिक बर्ष २०८१/८२			आर्थिक बर्ष २०८२/८३		
			परिमाण	दर	अनुमानित आय रु	परिमाण	दर	अनुमानित आय रु	परिमाण	दर	अनुमानित आय रु
क	**जडीबुटी निकासी कर**										
१	जडीवुटी निकासी कर	के जि	१०००	३०	३०,०००	१०००	३६	३६,०००	१०००	४३	४३,२००
ख	कवाडी कर										
१	धातुका कवाडी सामानहरु	के जि	५०००	१२	६०,०००	५०००	१४	७२,०००	५०००	१७	८६,४००
२	गैह्र धातुजन्य कवाडी सामानहरु	के जि	५०००	६	३०,०००	५०००	७	३६,०००	५०००	९	४३,२००
३	धातु र गैह्र धातु मिस्रित कवाडी सामानहरु		५०००	१०	४८,०००	५०००	१२	५७,६००	५०००	१४	६९,१२०
ग	जिबजन्तु जन्य पदार्थ निकासी										
१	जीवजन्तुको हाड, सिंग, प्वाख, छाला आदि निकासी	के जि	१००	६	६००	१००	७	७२०	१००	९	८६४
२	राँगा, भैंसी निकासी	गोटा	१००	१२०	१२,०००	१००	१४४	१४,४००	१००	१७३	१७,२८०
३	बाख्रा निकासी	गोटा	१००	३०	३,०००	१००	३६	३,६००	१००	४३	४,३२०
	जम्मा आय				१८३,६००			२२०,३२०			२६४,३८४

अनुसूची ७

प्राकृतिक स्रोत साधान उपयोग शुल्क आय प्रक्षेपण

आ ब २०८०/८१

क्र सं	सेवाको बिवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	ढुंगा, गिट्टी र बालवा	घन फुट	१८७१६८	८	१,५७२,२१०
	जम्मा अनुमानित आय		१८७१६८		१,५७२,२१०

आ ब २०८१/८२

क्र सं	सेवाको बिवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	ढुंगा, गिट्टी र बालवा	घन फुट	१८७१६८	१०	१,८८६,६५३
	जम्मा अनुमानित आय		१८७१६८		१,८८६,६५३

आ ब २०८२/८३

क्र सं	सेवाको बिवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	ढुंगा, गिट्टी र बालवा	घन फुट	१८७१६८	१२	२,२६३,९८३
	जम्मा अनुमानित आय		१८७१६८		२,२६३,९८३

अनुसूची ८

विज्ञापन कर आय प्रक्षेपण

आर्थिक बर्ष २०८०/८१

क्र सं	बिज्ञापनको किसिम	समयावधि	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	होर्डिङबोर्ड, फ्लेक्स बोर्ड	वार्षिक	बर्ग फुट	१०००	२४	२४,०००
२	डिजिटल बोर्ड,ग्लोबोर्ड, विद्युतीय बोर्ड	वार्षिक	बर्ग फुट	१००	३६	३,६००
३	भित्ते लेखन, सटर पेन्टिङ	वार्षिक	बर्ग फुट	१०००	१२	१२,०००
४	पोल ब्यानर, बन्टिङ ब्यानर	हप्ता	गोटा	५००	१२	६,०००
५	स्टल, स्वागतद्वार	हप्ता	गोटा	१०	३६०	३,६००
	जम्मा अनुमानित आय रकम					४९,२००

आर्थिक बर्ष २०८१/८२

क्र सं	बिज्ञापनको किसिम	समयावधि	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	होर्डिङबोर्ड, फ्लेक्स बोर्ड	वार्षिक	बर्ग फुट	१०००	२९	२८,८००
२	डिजिटल बोर्ड,ग्लोबोर्ड, विद्युतीय बोर्ड	वार्षिक	बर्ग फुट	१००	४३	४,३२०
३	भित्ते लेखन, सटर पेन्टिङ	वार्षिक	बर्ग फुट	१०००	१४	१४,४००
४	पोल ब्यानर, बन्टिङ ब्यानर	हप्ता	गोटा	५००	१४	७,२००
५	स्टल, स्वागतद्वार	हप्ता	गोटा	१०	४३२	४,३२०
	जम्मा अनुमानित आय रकम					५९,०४०

आर्थिक बर्ष २०८२/८३

क्र सं	बिज्ञापनको किसिम	समयावधि	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)
१	होर्डिङबोर्ड, फ्लेक्स बोर्ड	वार्षिक	बर्ग फुट	१०००	३५	३४,५६०
२	डिजिटल बोर्ड,ग्लोबोर्ड, विद्युतीय बोर्ड	वार्षिक	बर्ग फुट	१००	५२	५,१८४
३	भित्ते लेखन, सटर पेन्टिङ	वार्षिक	बर्ग फुट	१०००	१७	१७,२८०
४	पोल ब्यानर, बन्टिङ ब्यानर	हप्ता	गोटा	५००	१७	८,६४०
५	स्टल, स्वागतद्वार	हप्ता	गोटा	१०	५१८	५,१८४
	जम्मा अनुमानित आय रकम					७०,८४८

अनुसूची ९

नक्सा पास दस्तुर आय प्रक्षेपण

आ ब २०८०/८१

क्र सं	सेवाको बिवरण	अनुमानित परिमाण	औषत वर्ग फिट	औषत कर दर (रु) प्रति वर्ग फिट	अनुमानित आय (रु)
१	आर सि सि भवन	२०	१०००	४।८०	९६,०००
२	सिमेन्ट जोडाई र टायल वा जस्तापाताको छाना	४०	१०००	०।३६	१४,४००
३	माटो जोडाई र टायल वा जस्तापाताको छाना	१०००	१०००	०।३६	३६०,०००
	जम्मा आय				४७०,४००

आ ब २०८१/८२

क्र सं	सेवाको बिवरण	अनुमानित परिमाण	औषत वर्ग फिट	औषत कर दर (रु) प्रति वर्ग फिट	अनुमानित आय (रु)
१	आर सि सि भवन	२०	१०००	५।७६	११५,२००
२	सिमेन्ट जोडाई र टायल वा जस्तापाताको छाना	४०	१०००	०।४३	१७,२८०
३	माटो जोडाई र टायल वा जस्तापाताको छाना	१०००	१०००	०।४३	४३२,०००
	जम्मा आय				५६४,४८०

आ ब २०८२/८३

क्र सं	सेवाको बिवरण	अनुमानित परिमाण	औषत वर्ग फिट	औषत कर दर (रु) प्रति वर्ग फिट	अनुमानित आय (रु)
१	आर सि सि भवन	२०	१०००	६।९१	१३८,२४०
२	सिमेन्ट जोडाई र टायल वा जस्तापाताको छाना	४०	१०००	०।५२	२०,७३६
३	माटो जोडाई र टायल वा जस्तापाताको छाना	१०००	१०००	०।५२	५१८,४००
	जम्मा आय				६७७,३७६

अनुसूची १०

सिफारिस तथा प्रमाणित दस्तुर

सि. नं.	सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने कार्यको विवरण	आर्थिक बर्ष २०८०/८१			आर्थिक बर्ष २०८१/८२			आर्थिक बर्ष २०८२/८३		
		प्रस्तावित दर रु.	अनुमानित संख्या	अनुमानित आय रु	प्रस्तावित दर रु.	अनुमानित संख्या	अनुमानित आय रु	प्रस्तावित दर रु.	अनुमानित संख्या	अनुमानित आय रु
१	नागरिकता वा नागरिकताको प्रतिलिपि सिफारिस	२४०	३५०	८४,०००	२८८	३५०	१००,८००	३४६	३५०	१२०,९६०
२	नागरिकता संसोधन सिफारिस	६००	३०	१८,०००	७२०	३०	२१,६००	८६४	३०	२५,९२०
३	स्थायी वा अस्थायी बसोबास सम्बन्धी सिफारिस	१२०	५०	६,०००	१४४	५०	७,२००	१७३	५०	८,६४०
४	अंशबण्डा वा एकाघरको घरजग्गा नामसारीको सिफारिस	२४०	५०	१२,०००	२८८	५०	१४,४००	३४६	५०	१७,२८०
५	घरजग्गा रजिष्ट्रेसनको सिफारिस	३६०	१००	३६,०००	४३२	१००	४३,२००	५१८	१००	५१,८४०
६	पेन्सन कार्ड वा सो सम्बन्धी सिफारिस (नेपाल)	२४०	५०	१२,०००	२८८	५०	१४,४००	३४६	५०	१७,२८०
७	पेन्सन कार्ड वा सो सम्बन्धी सिफारिस (विदेश)	६००	५०	३०,०००	७२०	५०	३६,०००	८६४	५०	४३,२००

८	मोही लगत कट्टा सम्बन्धी सिफारिस	२४०	१०	२,४००	२८८	१०	२,८८०	३४६	१०	३,४५६
९	छात्रबृत्ति सिफारिस	१२०	२००	२४,०००	१४४	२००	२८,८००	१७३	२००	३४,५६०
१०	हकवाला संरक्षण सिफारिस	१२०	१०	१,२००	१४४	१०	१,४४०	१७३	१०	१,७२८
११	व्यवसाय दर्ताको लगत कट्टा सिफारिस	१२०	१०	१,२००	१४४	१०	१,४४०	१७३	१०	१,७२८
१२	व्यवसाय दर्ता सिफारिस	१२०	१००	१२,०००	१४४	१००	१४,४००	१७३	१००	१७,२८०
१३	घरनक्सा नामसारी सिफारिस	६००	१००	६०,०००	७२०	१००	७२,०००	८६४	१००	८६,४००
१४	घर निर्माण सम्पन्न सिफारिस (आरसिसि)	६००	२०	१२,०००	७२०	२०	१४,४००	८६४	२०	१७,२८०
१५	घर निर्माण सम्पन्न सिफारिस (कच्ची)	१२०	१००	१२,०००	१४४	१००	१४,४००	१७३	१००	१७,२८०
१६	निजी जग्गाको रुख कटान सिफारिस (प्रति रुख)	१२०	५००	६०,०००	१४४	५००	७२,०००	१७३	५००	८६,४००
१७	नाबालक सिफारिस	२४०	१०	२,४००	२८८	१०	२,८८०	३४६	१०	३,४५६
१९	परिचयपत्र विलम्ब शुल्क	२४०	५०	१२,०००	२८८	५०	१४,४००	३४६	५०	१७,२८०
२०	परिचयपत्र प्रतिलिपि दस्तुर	६००	१०	६,०००	७२०	१०	७,२००	८६४	१०	८,६४०
२१	ब्यक्तिगत घट्ना दर्ता तथा नागरिक अभिलेख दर्ता हेरेको दस्तुर	२४०	१००	२४,०००	२८८	१००	२८,८००	३४६	१००	३४,५६०

२२	थर प्रमाणित सिफारिस	२४०	१००	२४,०००	२८८	१००	२८,८००	३४६	१००	३४,५६०
२३	गाउँपालिका र वडास्तरीय संघ संस्था दर्ता सिफारिस	२४०	१०	२,४००	२८८	१०	२,८८०	३४६	१०	३,४५६
२४	जिल्ला स्तरीय संघ संस्था दर्ता सिफारिस	६००	२०	१२,०००	७२०	२०	१४,४००	८६४	२०	१७,२८०
२५	अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्था दर्ता सिफारिस	१,२००	०	(	१,४४०	०	(	१,७२८	०	(
२६	बिद्युत लाईन जडान सिफारिस	२४०	५०	१२,०००	२८८	५०	१४,४००	३४६	५०	१७,२८०
२७	खानेपानी तथा टेलिफोन लाईन जडान सिफारिस	२४०	०	(	२८८	०	(	३४६	०	(
२८	प्रदुषण फैलाउने खालको ठुला उद्योग दर्ता सिफारिस	६,०००	०	(	७,२००	०	(	८,६४०	०	(
२९	मझौला उद्योग दर्ता सिफारिस	२,४००	०	(	२,८८०	०	(	३,४५६	०	(
३०	साना घरेलु उद्योग दर्ता सिफारिस	६००	५०	३०,०००	७२०	५०	३६,०००	८६४	५०	४३,२००
३१	पूर्व प्राथमिक विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	१,२००	२	२,४००	१,४४०	२	२,८८०	१,७२८	२	३,४५६
३२	प्राथमिक विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	१,८००	०	(	२,१६०	०	(	२,५९२	०	(

३३	आवासिय विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	२,४००	०	(	२,८८०	०	(	३,४५६	०	(
३४	माध्यमिक विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	३,०००	०	(	३,६००	०	(	४,३२०	०	(
३५	स्नातक तहसम्मको विद्यालय सञ्चालन अनुमतिको लागि सिफारिस	१२,०००	०	(	१४,४००	०	(	१७,२८०	०	(
३६	निजी विद्यालय स्तर बृद्धि सिफारिस	१,८००	२	३,६००	२,१६०	२	४,३२०	२,५९२	२	५,१८४
३७	बैदेशिक प्रयोजनको लागि अंग्रजी भाषामा गरिने सबै प्रकारको सिफारिस	६००	३००	१८०,०००	७२०	३००	२१६,०००	८६४	३००	२५९,२००
३८	नक्सा पास भएका घर निर्माण गर्न काठको सिफारिस	६००	१००	६०,०००	७२०	१००	७२,०००	८६४	१००	८६,४००
३९	बैक तथा अन्य प्रयोजनको लागि घरबाटो सिफारिस	६००	१००	६०,०००	७२०	१००	७२,०००	८६४	१००	८६,४००
४०	जग्गाको चार किल्ला प्रमाणित (१ रोपनीसम्म)	२४०	१००	२४,०००	२८८	१००	२८,८००	३४६	१००	३४,५६०

४१	जग्गाको चार किल्ला प्रमाणित (१ - ५ रोपनीसम्म)	३६०	१००	३६,०००	४३२	१००	४३,२००	५१८	१००	५१,८४०
४२	जग्गाको चार किल्ला प्रमाणित (५ रोपनी भन्दा माथि)	६००	५०	३०,०००	७२०	५०	३६,०००	८६४	५०	४३,२००
४३	छुट जग्गा दर्ता सिफारिस प्रति रोपनी	६००	०	(	७२०	०	(	८६४	०	(
४४	आर्थिक अवस्था सम्पन्न भएको सिफारिस	६००	५	३,०००	७२०	५	३,६००	८६४	५	४,३२०
४५	जिवित वा मृत भएको सिफारिस	१२०	५	६००	१४४	५	७२०	१७३	५	८६४
४६	ब्यवसाय बन्द वा सञ्चालन नभएको सिफारिस	१२०	०	(	१४४	०	(	१७३	०	(
४७	उद्योग/विद्यालय/संस्थाको ठाउँसारी सिफारिस	६००	०	(	७२०	०	(	८६४	०	(
४८	अन्य सिफारिस	१२०	२००	२४,०००	१४४	२००	२८,८००	१७३	२००	३४,५६०
	जम्मा आय			९३१,२००			१,११७,४४०			१,३४०,९२८

व्यक्तिगत घट्ना दर्ता दस्तुर आय प्रक्षेपण

सि.नं.	विवरण	आ ब २०८०/८१			आ ब २०८१/८२			आ ब २०८२/८३		
		अनुमानित परिमाण	शुल्क दर रु	अनुमानित आय रु	अनुमानित परिमाण	शुल्क दर रु	अनुमानित आय रु	अनुमानित परिमाण	शुल्क दर रु	अनुमानित आय रु
१	जन्म दर्ता (बिलम्ब)	१००	२००	२०,०००	१००	२००	२०,०००	१००	२००	२०,०००
२	मृत्यु दर्ता	१०	२००	२,०००	१०	२००	२,०००	१०	२००	२,०००
३	विवाह दर्ता	५०	२००	१०,०००	५०	२००	१०,०००	५०	२००	१०,०००
४	बसाई सराई	२०	२००	४,०००	२०	२००	४,०००	२०	२००	४,०००
६	घट्ना दर्ता (अंग्रेजी)	२०	५००	१०,०००	२०	५००	१०,०००	२०	५००	१०,०००
७	सम्बन्ध विच्छेद	५	२००	१,०००	५	२००	१,०००	५	२००	१,०००
८	घट्ना दर्ता प्रतिलिपि	१०	५००	५,०००	१०	५००	५,०००	१०	५००	५,०००
	जम्मा	२१५		५२,०००	२१५		५२,०००	२१५		५२,०००

अनुसूची १२

नाता प्रमाणित दस्तुर आय प्रक्षेपण

आ ब २०८०/८१

सि.नं.	सिफारिसको विवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	प्रस्तावित दर रु.	अनुमानित आय रु
१	नाता प्रमाणित (नेपालीमा)	गोटा	१००	३००	३०,०००
२	नाता प्रमाणित (अंग्रेजीमा)	गोटा	५०	५००	२५,०००
	जम्मा आय				५५,०००

आ ब २०८१/८२

सि.नं.	सिफारिसको विवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	प्रस्तावित दर रु.	अनुमानित आय रु
१	नाता प्रमाणित (नेपालीमा)	गोटा	१००	३००	३०,०००
२	नाता प्रमाणित (अंग्रेजीमा)	गोटा	५०	५००	२५,०००
	जम्मा आय				५५,०००

आ ब २०८२/८३

सि.नं.	सिफारिसको विवरण	ईकाई	अनुमानित परिमाण	प्रस्तावित दर रु.	अनुमानित आय रु
१	नाता प्रमाणित (नेपालीमा)	गोटा	१००	३००	३०,०००
२	नाता प्रमाणित (अंग्रेजीमा)	गोटा	५०	५००	२५,०००
	जम्मा आय				५५,०००

सम्पत्ति मूल्यांकन दस्तुर आय प्रक्षेपण

क्र सं	विवरण	आ ब २०८०/८१			आ ब २०८१/८२			आ ब २०८२/८३		
		अनुमानित परिमाण	दस्तुर दर रु	अनुमानित आय रु	अनुमानित परिमाण	दस्तुर दर रु	अनुमानित आय रु	अनुमानित परिमाण	दस्तुर दर रु	अनुमानित आय रु
क	**सम्पत्ति मूल्यांकन (नेपाली भाषामा)**									
१	रु. १० लाख सम्म	५	२,४००	१२,०००	५	२,८८०	१४,४००	५	३,४५६	१७,२८०
२	रु. २० लाख सम्म	५	३,०००	१५,०००	५	३,६००	१८,०००	५	४,३२०	२१,६००
३	रु. ३० लाख सम्म	५	३,६००	१८,०००	५	४,३२०	२१,६००	५	५,१८४	२५,९२०
४	रु. ४० लाख सम्म	५	४,२००	२१,०००	५	५,०४०	२५,२००	५	६,०४८	३०,२४०
५	रु. ५० लाख सम्म	२	४,८००	९,६००	२	५,७६०	११,५२०	२	६,९१२	१३,८२४
६	रु. ५० लाखभन्दा माथि	०	६,०००	(	०	७,२००	(	०	८,६४०	(
ख	**सम्पत्ति मूल्यांकन (अंग्रेजी भाषामा)**									
१	रु. १० लाख सम्म	५	३,०००	१५,०००	५	३,६००	१८,०००	५	४,३२०	२१,६००
२	रु. २० लाख सम्म	५	३,६००	१८,०००	५	४,३२०	२१,६००	५	५,१८४	२५,९२०
३	रु. ३० लाख सम्म	५	४,२००	२१,०००	५	५,०४०	२५,२००	५	६,०४८	३०,२४०
४	रु. ४० लाख सम्म	५	४,८००	२४,०००	५	५,७६०	२८,८००	५	६,९१२	३४,५६०
५	रु. ५० लाख सम्म	२	६,०००	१२,०००	२	७,२००	१४,४००	२	८,६४०	१७,२८०
६	रु. ५० लाखभन्दा माथि	०	७,२००	(	०	८,६४०	(	०	१०,३६८	(
	जम्मा			१६५,६००			१९८,७२०			२३८,४६४

दण्ड जरिवाना आय प्रक्षेपण

आ ब २०८०/८१

क्र सं	कसुरको प्रकृति	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)	कैफियत
१	नदीजन्य ढुङ्गा, गिटी, वालुवा, चोरी निकासी	टिप	१२	१०,०००	१२०,०००	
२	खोलामा माछा मार्न आधुनिक विषादी र विद्युतीय करेन्ट हाल्ने	पटक	२	१०,०००	२०,०००	
३	कवाडी सामान	टिप	२	५,०००	१०,०००	प्रस्तावित
४	राजस्व भूक्तानी बिलम्ब शुल्क (घट्ना दर्ता बाहेक)	गोटा	२००	५००	१००,०००	प्रस्तावित
५	घरौटी जफत	गोटा	२	५०,०००	१००,०००	प्रस्तावित
६	सार्वजनिक स्थानमा फोहर मैला फालेमा	पटक	१०	२,०००	२०,०००	प्रस्तावित
७	अनुमति नलिई मेशिनरी औजार तथा स्काभेटर जस्ता उपकरण सार्वजनिक जग्गामा प्रयोग गरेमा	पटक	१	५,०००	५,०००	प्रस्तावित
८	अनुमति नलिई मेशिनरी औजार तथा स्काभेटर जस्ता उपकरण व्यक्तिगत जग्गामा प्रयोग गरेमा	पटक	१	५,०००	५,०००	प्रस्तावित
	जम्मा अनुमानित आय				३८०,०००	

आ ब २०८१/८२

क्र सं	कसुरको प्रकृति	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)	कैफियत
१	नदीजन्य ढुङ्गा, गिटी, वालुवा, चोरी निकासी	टिप	१२	१२,०००	१४४,०००	
२	खोलामा माछा मार्न आधुनिक विषादी र विद्युतीय करेन्ट हाल्ने	पटक	२	१०,०००	२०,०००	

३	कवाडी सामान	टिप	२	६,०००	१२,०००	प्रस्तावित
४	राजस्व भूक्तानी बिलम्ब शुल्क (घट्ना दर्ता बाहेक)	गोटा	२००	६००	१२०,०००	प्रस्तावित
५	घरौटी जफत	गोटा	२	६०,०००	१२०,०००	प्रस्तावित
६	सार्वजनिक स्थानमा फोहर मैला फालेमा	पटक	१०	२,४००	२४,०००	प्रस्तावित
७	अनुमति नलिई मेशिनरी औजार तथा स्काभेटर जस्ता उपकरण सार्वजनिक जग्गामा प्रयोग गरेमा	पटक	१	६,०००	६,०००	प्रस्तावित
८	अनुमति नलिई मेशिनरी औजार तथा स्काभेटर जस्ता उपकरण व्यक्तिगत जग्गामा प्रयोग गरेमा	पटक	१	६,०००	६,०००	प्रस्तावित
	जम्मा अनुमानित आय				४५२,०००	

आ ब २०८२/८३

क्र सं	कसुरको प्रकृति	ईकाई	अनुमानित परिमाण	कर दर (रु)	अनुमानित आय (रु)	कैफियत
१	नदीजन्य ढुङ्गा, गिटी, वालुवा, चोरी निकासी	टिप	१२	१४,४००	१७२,८००	
२	खोलामा माछा मार्न आधुनिक विषादी र विद्युतीय करेन्ट हाल्ने	पटक	२	१०,०००	२०,०००	
३	कवाडी सामान	टिप	२	७,२००	१४,४००	प्रस्तावित
४	राजस्व भूक्तानी बिलम्ब शुल्क (घट्ना दर्ता बाहेक)	गोटा	२००	७२०	१४४,०००	प्रस्तावित
५	घरौटी जफत	गोटा	२	७२,०००	१४४,०००	प्रस्तावित
६	सार्वजनिक स्थानमा फोहर मैला फालेमा	पटक	१०	२,८८०	२८,८००	प्रस्तावित
७	अनुमति नलिई मेशिनरी औजार तथा स्काभेटर जस्ता उपकरण सार्वजनिक जग्गामा प्रयोग गरेमा	पटक	१	७,२००	७,२००	प्रस्तावित

८	अनुमति नलिई मेशिनरी औजार तथा स्काभेटर जस्ता उपकरण व्यक्तिगत जग्गामा प्रयोग गरेमा	पटक	१	७,२००	७,२००	प्रस्तावित
	जम्मा अनुमानित आय				५३८,४००	

बरेङ गाउँपालिका, हुग्दिशिर, बागलुङ